

הלשכה המשפטית המשרד להגנת הסביבה דו"ח פעילות לשנת 2018

המשרד להגנת הסביבה

الوزارة لحماية البيئة
Israel Ministry of Environmental Protection

תוכן עניינים

4.....	א. מבוא
4.....	ב. דגשים והישגים מרכזיים וסיכומי נתונים כמותיים
4.....	1. דגשים והישגים עיקריים
7.....	2. סיכומי נתונים כמותיים
10.....	ג. חקיקה
10.....	1. כללי
11.....	2. חקיקה ראשית
12.....	3. חקיקת משנה
16.....	4. חוקי עזר ועדכוני סכומים הקבועים בחקיקה
18.....	ד. ייעוץ משפטי – מטה
18.....	1. נושאים מרכזיים שטופלו
24.....	2. חברות או ייעוץ בוועדות וצוותים
25.....	ה. ייעוץ משפטי למחוזות
25.....	1. כללי
25.....	2. טיפול בעתירות ובתביעות
26.....	3. בקשות לפתיחה בחקירה
26.....	4. עיצומים כספיים
27.....	5. נושאים עיקריים להם ניתן ליווי משפטי
31.....	ו. אכיפה
31.....	1. כללי
32.....	2. נתונים מספריים בנוגע לתיקי חקירה ותביעה
33.....	3. הישגים עיקריים באכיפה הפלילית
36.....	4. עיצומים כספיים
37.....	5. הליכי גבייה
37.....	6. טיפול בבקשות שונות
37.....	7. פרויקטים נוספים בתחום אכיפה

ז.	הליכים אזרחיים ומנהליים	39
1.	עתירות לבית הדין הגבוה לצדק (להלן – בג"צ)	39
2.	הליכים מנהליים אחרים	40
3.	הליכים אזרחיים	41
4.	הליכים בענייני עובדים	41
ח.	מינהל	42
1.	מכרזים	42
2.	תמיכות	44
3.	הסכמים	45
4.	חסויות	45
5.	בקשות פטור ממכס	46
6.	ענייני עובדים ומנהלה	46
7.	נושאים נוספים שטופלו	47
8.	השתתפות בוועדות	48
ט.	מינויים והסמכות	50
1.	מינויים	50
2.	הסמכות	50
י.	טיפול באמנות בין-לאומיות	51
יא.	שונות	52
1.	הצעות החלטה לממשלה	52
2.	נהלים והנחיות	53
3.	סיוע בהכנת תשובות לדו"חות ביקורת	54
4.	הרצאות ופעילות הדרכה	54
יב.	נספח – תפקידי הלשכה המשפטית	55

מבוא

הלשכה המשפטית של המשרד להגנת הסביבה מלווה ומנחה משפטית את עבודת המשרד בביצוע תפקידיו ובהגשמת יעדיו בתחום הסביבה. בהיותו משרד העוסק בעיקר ברגולציה ובאכיפה, ההיבט המשפטי הוא היבט מרכזי, והלשכה המשפטית היא מטבע הדברים מעמודי התווך של פעילותו. בדו"ח זה ניתן תמונה כללית על עבודתה של הלשכה המשפטית, כולל נתונים כמותיים, נציין את הישגיה המרכזיים, ונפרט את העשייה הרבה של הלשכה במהלך שנת 2018, לצרכי תיעוד ומעקב. נדגיש כי עשייה זו נעשית מתוך שותפות עם הנהלת המשרד ועובדי המשרד ותוך שמירה על שלטון החוק וערכי היסוד של המשפט הישראלי.

הלשכה המשפטית פועלת במסגרת ארבעה צוותים:

צוות אכיפה – מלווה את הליכי האכיפה במשרד, תיקים פליליים ועיצומים כספיים, מנהל את מערך התובעים החיצוניים, נותן יעוץ המשפטי שוטף לאשכול אכיפה, לרבות נושאי גבייה, מלווה חקיקה בהיבטי האכיפה;

צוות יעוץ וחקיקה – נותן יעוץ משפטי שוטף לאגפי ואשכולות המטה בתחומי הסביבה השונים, מכין חקיקה ראשית וחקיקת משנה, מגיב לחקיקה פרטית וחקיקה של משרדים אחרים, מכין נהלים נדרשים והחלטות ממשלה;

צוות יעוץ משפטי למחוזות – מלווה את כל עבודת המחוזות, על היבטיה השונים, ובכלל זה את הליכי ההסדרה, הרישוי והאכיפה המנהלית המבוצעים בהם, וההליכים המשפטיים הנוגעים להליכים אלה;

צוות מנהל - מלווה את התקשרויות המשרד (מכרזים וחוזים), את חלוקת כספי התמיכות על-ידיו, נותן יעוץ משפטי בנושאי עובדים, ופועל ליישום הוראות התקשיר, התכ"מ והנחיות היועץ המשפטי לממשלה בהיבטים שונים של פעילויותיהם של משרדי ממשלה.

את כל אלה ואת היועצת המשפטית מלווה צוות מזכירות מסור ומיומן.

עובדי הלשכה המשפטית יבואו כולם על הברכה והתודה על עשייה רבה, מסורה ואכפתית, בתנאים של עומס עצום, תוך גילוי מקצועיות, מחויבות ערכית, ואווירת עבודה חברית ונעימה.

דגשים והישגים מרכזיים וסיכומי נתונים כמותיים

1. דגשים והישגים עיקריים

בטרם נפרט את העשייה הרבה של הלשכה המשפטית במהלך 2018, נציין מספר נושאים שיש לתת להם את הדגש הראוי. אין מדובר בתמצית העשייה, כי אם במספר נקודות בולטות במיוחד מעבר לכלל העשייה השוטפת:

1. **צמצום זיהום האוויר מתחבורה** – נושא מרכזי בתחום איכות האוויר היה צמצום זיהום האוויר מכלי רכב. השנה אושרו ופורסמו תקנות המחייבות התקנת מסנני חלקיקים ברכבי דיזל כבדים וישנים ודירוג וסימון של כלי רכב לפי דרגת הזיהום שנגרם מהם. זאת כחלק מהתכנית הלאומית להפחתת זיהום האוויר מרכבי דיזל. עם פרסום התקנות החל יישום התכנית במסגרתה הותקנו מסננים במאות כלי רכב ישנים מזהמים. בנוסף, הוכנו וניתנו הוראות לפי חוק אוויר נקי לרכבת ישראל להתקנת מסנני חלקיקים בקרונות הכוח.
2. **צמצום זיהום האוויר משריפות** – נושא השריפות בשטחים פתוחים והמפגעים הנובעים מהן הוגדר על-ידי הנהלת המשרד כנושא מרכזי בשנת 2018. בהיבטי החקיקה – הוכנה טיוטת תקנות למניעת זיהום אוויר וריח משריפת פסולת חקלאית. כמו כן נדרשה מעורבות אינטנסיבית בקידום הצעות חוק פרטיות שעניינן איסור מפורש על הבערת פסולת חקלאית. במסגרת זו נדונו היבטים משפטיים שונים של הנושא מול גורמים רבים, הייתה השתתפות בדיונים רבים בוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, ובוועדת משנה שהוקמה בנושא, ובסופו של דבר גובשה מתכונת מוסכמת לתיקון חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984, אשר אושרה בכנסת בקריאה שניה ושלישית ונכנסה לתוקף. בנוסף, נערכו מבצעי אכיפה, ונדרש ליווי משפטי הן של הליכי האכיפה המנהליים שנפתחו בגין שריפות פסולת, ובכלל זה הוצאת התראות, צווים, ושימועים, והן ליווי הליך איסוף ראיות, והכנת המלצות להטלת עיצום כספי לפי חוק אוויר נקי בגין שריפות חוזרות באתרי סילוק פסולת. מעבר לכך הוכנה התקשרות של המשרד עם רשות הטבע והגנים, ונבחנו סוגיות של גדר הסמכויות בהן ניתן להסמיך מפקחים הן של המשרד והן של הרשות בהקשר זה.
3. **רישוי עסקים** – מאחר שרישוי עסקים הוא אחד הכלים החשובים להשגת יעדים סביבתיים, יש משמעות רבה לתיקון המקיף לחוק רישוי עסקים, תיקון 34, שהלשכה המשפטית ליוותה את גיבושו הן בשלב של החלטת הממשלה, והן בהליכי חקיקתו בכנסת. במחצית השנייה של השנה החל יישומו של התיקון - הוכנו הסמכות חדשות, החלה הדרכה לכלל גורמי המשרד ועובדי יחידות סביבתיות, גובשה תכנית הכשרה, נמשך ליווי ניסוחם של תנאים למפרטים אחידים ומפרט התנאים הכלליים, וניתן ליווי משפטי שוטף בהיבטים של רישוי ופיקוח.
4. **הדברה** – השנה המשיכה העבודה ליישום חוק הסדרת העיסוק בהדברה תברואית, לרבות קידום חקיקת משנה, הכנת נהלי עבודה, פרסום הנחיות וטפסים, תנאים להכרה בהשתלמויות ועוד. כן נמשכה אכיפת עיקשת על מדבירים, לרבות עמידה על סגירת עסקיהם והרחקתם מן המקצוע של מי שביצעו הדברות לא חוקיות נוכח החומרה וסיכון הציבור. (ראו הערעורים שהוגשו ופסיקות המחוזי בפרק האכיפה).

5. **הנחיות ניטור שפכי תעשייה** – בראשית השנה פורסמו הנחיות לאחר הליך ממושך של גיבוש "תורה אחודה" המשותפת למשרד להגנת הסביבה, משרד הבריאות ורשות המים. זאת כחלק מטיוב הליכי האסדרה של שלושת הרגולטורים בעניין ניטור שפכי מפעלים המבוצע על-ידי יצרני שפכים. ההנחיות משמשות ככלי עזר מקצועי ומתייחסות לעריכת תכנית הניטור, נטילת דגימה וביצוע בדיקות שטח, שיטות אנליזה, ניתוח התוצאות ודיווח עליהן. הלשכה המשפטית ליוותה את גיבוש המסמך בהיבטים המשפטיים.
6. **עמידה על הרשעה בפלילים גם בעבירות אסדרה** – לאחר שני ערעורים שהגיש המשרד (על זיכוי ועל גזר דין ללא הרשעה) התקבל פסק-דין, בו אומצה עמדת המשרד כי הימנעות מהרשעת תאגידים היא חריג שבחריגים, והכלל של הרשעה חל גם על עבירות של אחריות קפידה. (ראו בפרק אכיפה פסה"ד בעניין מ.מ.מ מפעלי מטמנות מאוחדים, שעניינו שריפת ענק של מאות טון צמיגים באתר לסילוק פסולת). יצוין כי הוגשה בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון.
7. **שמירת הסביבה החופית** - מקרה קיבוץ עין גב מדגים אכיפה נחושה בתחום הסביבה החופית. לאחר שהוצא צו מינהלי בגין 6 מפגעים בחוף הכינרת שבתחום הקיבוץ, והבקשה לביטול הצו נדחתה, הסיר הקיבוץ 3 מהם והגיש ערעור על הנותרים. בית המשפט המחוזי דחה את הערעור בקובעו כי הצו "מגשים היטב את הרציונל אשר עומד בבסיס חוק השמירה על החופים, בדמות זכות השימוש הציבורי במשאב החוף". גם בעניין זה הוגשה בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון.
8. **המתחם הפטרוכימי במפרץ חיפה** – היה גם השנה נושא מרכזי. נדרש ליווי משפטי של פעולות ההסדרה (לרבות תיקון היתר הפליטה של כרמל אולפניים וחידוש זמני של רישיונות העסק), של הפיקוח והאכיפה של המחוז בנוגע למפעלי קבוצת בז"ן, לרבות טיפול באירועים ובחריגות מההיתרים.
9. **טיפול בתביעות האזרחיות שהוגשו עקב אירועים אקולוגיים חמורים** - בשמורת עברונה ובשמורת נחל אשלים. בעניין עברונה נדרש השנה ליווי משפטי של הליכי הגישור במסגרת הבקשות לאישור התובענות הייצוגיות שהוגשו כנגד חברת קו צינור אילת עד אשקלון (להלן – קצא"א); ובעניין אשלים הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית על-ידי רשות הטבע והגנים, בייצוג פרקליטות המדינה ובשיתוף המשרד. שני האירועים יצרו הזדמנות לעגן את זכותה של המדינה לתבוע עקב פגיעה במערכת האקולוגית – הן מבחינת העילה והן מבחינת ראש הנזק. במקביל נמשכים הליכי ההסדרה והפיקוח על מפעל רותם אמפרט בעקבות האירוע באשלים, והליכי החקירה הפלילית לגבי שני האירועים, אותם מבצעת המשטרה הירוקה בליווי הלשכה המשפטית.

10. בחינת ייעול התקשוריות של המשרד – השנה החלה בדיקה ראשונית של דרכים שונות לייעול עבודתן של ועדות המכרזים והתמיכות, ובכלל זה מכרז לחברה מנהלת חיצונית, והכרזת החברה לשירותי איכות הסביבה כזרוע ביצוע לניהול פרויקטים גדולים בתחום הפסולת (בעיקר מכרזי BOT). מסתמן כי נושא זה יתפוס נפח מרכזי ביותר בשנה הקרובה.

2. סיכומי נתונים כמותיים

1. חקיקה ויעוץ:

- סך הכול (להלן – סה"כ) דברי חקיקה ראשית ומשנה בטיפול בשנת 2018 – 104
 - סה"כ חקיקה ראשית בטיפול – 33
 - סה"כ חקיקת משנה בטיפול – 71
- חוות דעת להצעות חוק פרטיות – 32
- עדכוני סכומי אגרות – 31
- חוקי עזר – 84

2. אכיפה פלילית:

- סך כל התיקים המצויים בטיפול הלשכה המשפטית - 314 תיקים.
- תיקי חקירה חדשים שהתקבלו במהלך שנת 2018 בלשכה המשפטית – 84.
- תיקים בהם הסתיים הטיפול – 99.
- כתבי אישום שהוגשו – 23.
- פסק דין (להלן – פס"ד) בערכאה ראשונה – 46 פסקי-דין, מהם 43 הכוללים הרשעה או אשם ללא הרשעה, ו-3 זיכויים.
- ערעורים – 10 הוגשו על-ידי המדינה ו-4 הוגשו על-ידי הנאשמים.
- בקשות לפתיחה בחקירה, שנבדקו על-ידי היועצים המשפטיים למחוזות – 42.

3. עיצומים כספיים:

סה"כ 65 עיצומים כספיים, מהם –

- 39 עיצומים כספיים טופלו על-ידי היועצים המשפטיים למחוזות.
- 26 עיצומים כספיים טופלו על-ידי צוות אכיפה.

4. הליכים שאינם פליליים בבתי משפט :

סה"כ הליכים 308, מתוכם מטופלים במחוזות 125, בהם :

- 58 עתירות לבג"צ, 9 מתוכן מטופלות במחוזות.
- 97 הליכים מנהליים אחרים, 58 מתוכם מטופלים במחוזות.
- 146 הליכים אזרחיים, 61 מתוכם מטופלים במחוזות.
- 7 הליכים בענייני עובדים.

5. מנהל :

- מכרזים - 29
- הסכמים - 9
- הליכי פטור ממכרז - 195
- תמיכות - 14
- חסויות - 36
- ענייני עובדים - סה"כ, מתוכם :
 - היתרי עבודה פרטית - 32
 - מקרים של טיפול בענייני עובדים, ביניהם הליכי משמעת - 20
 - הסדרי ניגוד עניינים - 76
 - הליכים משפטיים בענייני עובדים - 4

6. מינויים והסמכות :

- סה"כ מינויים והסמכות בטיפול הלשכה המשפטית - 214, מהם :
 - מינויים - 24.

○ הסמכות - 190.

7. טיפול באמנות בין-לאומיות:

• 5 נושאים שונים בטיפול, ובהם:

○ מזכר הבנות – 1.

○ הסכמי שיתוף פעולה – 4.

8. שונות:

• הצעות החלטות ממשלה שטופלו - 24.

• נהלים והנחיות שטופלו או לוו על-ידי הלשכה המשפטית - 11.

• דוחות מבקר המדינה שטופלו - 9.

• הרצאות ופעולות הדרכה שהועברו - 56 הרצאות.

• ועדות קבועות בהן הייתה השתתפות (חברות או ייעוץ) של נציגי הלשכה - 31.

חקיקה

1. כללי

ריכוז נתונים כמותיים לשנת 2018 :

- סה"כ דברי חקיקה שטופלו בשנת 2018 – 104 (לא כולל חוקי עזר והצעות חוק פרטיות), מהם –
 - ביוזמת המשרד (ראשית ומשנה) – 36
 - חקיקה ראשית – 33
 - חקיקת משנה – 72
 - הטיפול הסתיים בשנת 2017 - 40
- סה"כ חוקי עזר – 84
- חוות דעת להצעות חוק פרטיות – 32
- עדכוני סכומי אגרות, היטלים ועיצומים - 31

2. חקיקה ראשית

א. חקיקה ראשית – יוזמה פנימית

בשנת 2018 טופלו 4 הצעות לחקיקה ראשית שנכתבו ביוזמת המשרד.

סיכום נתונים לגבי סטטוס הטיפול בסוף השנה -

- אושרה בקריאה ראשונה – 1
- טיוטה בהכנה לקראת אישור ועדת השרים לענייני חקיקה – 3

להלן רשימת החיקוקים:

מס'	שם החיקוק	סטטוס בסוף 2017	נושא סביבתי
1	הצעת חוק שמירת הניקיון (תיקון) (פינוי פסולת בניין), התשע"ז-2017	עברה קריאה ראשונה	פסולת
2	הצעת חוק הגנת הסביבה מפני קרינה מייננת, תשע"ח - 2018	טיוטה בהכנה לקראת אישור ועדת שרים לענייני חקיקה	קרינה
3	הצעת חוק הגנת הסביבה (תיקוני חקיקה), התשע"ח-2017	טיוטה בהכנה לקראת אישור ועדת שרים לענייני חקיקה	איכות אוויר; טבע ומגוון ביולוגי; פסולת; קרינה
4	הצעת חוק להגנת חיית הבר (תיקון), התשע"ח-2018	טיוטה בהכנה לקראת אישור ועדת שרים לענייני חקיקה	שמירת טבע

ב. חקיקה ראשית – יוזמה חיצונית

בשנת 2018 טופלו 61 הצעות לחקיקה ראשית שנכתבו ביוזמה חיצונית, אשר יש להן השפעה סביבתית והצריכו טיפול.

- הצעות חוק ביוזמת משרדי ממשלה אחרים – 29

○ מהן, פורסמו ברשומות והסתיים הטיפול בשנת 2018 – 11

• הצעות חוק פרטיות

הוכנו 32 חוות דעת לגבי הצעות חוק פרטיות.

מהן 2 הצעות שהתקבלו ופורסמו, ואשר דרשו רמת מעורבות גבוהה בהכנה –

- הצעת חוק לתיקון של חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984, אשר קובעת איסור מפורש על הבערת פסולת.
- הצעת חוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות) (תיקון - מניעת פגיעה בערכים טבעיים מוגנים), אשר קבעה עילת תביעה אזרחית עצמאית בגין פגיעה בערכי טבע מוגנים.

3. חקיקת משנה

ג. חקיקת משנה – יוזמה פנימית

בשנת 2018 טופלו 33 הצעות לחקיקת משנה שנכתבו ביוזמת המשרד.

סיכום נתונים לגבי סטטוס הטיפול בסוף השנה -

- פורסמו ברשומות – 10
- הועבר לאישור ועדה בכנסת - 2
- נשלח לאישור נוסח במשרד המשפטים – 4
- הופץ להערות הציבור – 5
- הופץ להתייעצות בין-משרדית – 2
- הופץ להתייעצות פנימית במשרד – 3
- טיוטה בהכנה - 7

להלן רשימת החיקוקים:

מס'	שם החיקוק	סטטוס בסוף 2018	נושא
1.	תקנות אוויר נקי (זיהום אוויר מכלי רכב) (תיקון), התשע"ח-2018	פורסם	איכות אוויר

מס'	שם החיקוק	סטטוס בסוף 2018	נושא
2.	תקנות למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות) (שינוי התוספת לחוק), התשע"ח-2018	פורסם	אכיפה
3.	תקנות גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (אגרות כניסה לגנים ושמורות)(תיקון), התשע"ח-2018	פורסם	טבע ומגוון ביולוגי
4.	תקנות גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (אגרות כניסה לגנים ושמורות)(תיקון), התשע"ח-2018	פורסם	טבע ומגוון ביולוגי
5.	צו גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (הכרזה על תחום מוגן - בטיחה), התשע"ח-2018	פורסם	טבע ומגוון ביולוגי
6.	צו גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (הכרזה על תחום מוגן - חולות סמר), התשע"ח-2018	פורסם	טבע ומגוון ביולוגי
7.	צו גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (סימון תחום מוגן), התשע"ח-2018	פורסם	טבע ומגוון ביולוגי
8.	צו הסדרת העיסוק בהדברה תברואית (היתר מיוחד לביצוע פעולות הדברה), התשע"ח-2018	פורסם	מזיקים והדברה
9.	תקנות הסדרת העיסוק בהדברה תברואית (בקשה לרישיון מדביר), התשע"ח-2018	פורסם	מזיקים והדברה
10.	תקנות התכנון והבניה (כשירות בקר מורשה להגנת הסביבה), התשע"ח-2018	פורסם	תכנון סביבתי
11.	תקנות החומרים המסוכנים (יישום פרוטוקול מונטריאול בעניין חומרים הפוגעים בשכבת האוזון) (תיקון), התשע"ט-2018	נשלח לאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה	איכות אוויר

מס'	שם החיקוק	סטטוס בסוף 2018	נושא
12.	תקנות צמצום השימוש בשקיות נשיאה חד-פעמיות (הפחתה של סכומי עיצום כספי), התשע"ח-2017	נשלח לאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה	פסולת
13.	תקנות למניעת מפגעים (רעש בלתי סביר) (תיקון), התשע"ח-2018	נשלח לאישור נוסח במשרד המשפטים	מניעת רעש
14.	תקנות החומרים המסוכנים (פסולת מסוכנת), התשע"ח-2017	נשלח לאישור נוסח במשרד המשפטים	חומרים מסוכנים
15.	תקנות המים (שימוש בבוצה וסילוקה) (תיקון), התשע"ח-2017	נשלח לאישור נוסח במשרד המשפטים	שפכים
16.	תקנות מניעת זיהום הים (הטלת פסולת) (תיקון), התשע"ח-2018	נשלח לאישור נוסח במשרד המשפטים	ים וחופים
17.	טיוטת תקנות אוויר נקי (זיהום אוויר מכלי רכב) (תיקון), התשע"ט-2018	הופץ להערות ציבור	איכות אוויר
18.	אכרזת גנים לאומיים ושמורות טבע (ערכי טבע מוגנים) (תיקון), התשע"ח-2018	הופץ להערות ציבור	טבע ומגוון ביולוגי
19.	כללי גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (סדרים והתנהגות בגנים לאומיים), התשע"ח-2017	הופץ להערות ציבור	טבע ומגוון ביולוגי
20.	צו הפיקדון על מכלי משקה (דחיית מועד תחולה על מכלי משקה גדולים), תשע"ט-2018	הופץ להערות ציבור	פסולת

מס'	שם החיקוק	סטטוס בסוף 2018	נושא
21.	תקנות צמצום השימוש בשקיות נשיאה חד-פעמיות (יעדים לצמצום השימוש), תשע"ח-2018	הופץ להערות ציבור	פסולת
22.	תקנות הקרינה הבלתי מייננת (תיקון), התשע"ח-2018	הופץ להתייעצות בין-משרדית	קרינה
23.	צו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחיר טיפול בפסולת מסוכנת בחברה לשירותי איכות הסביבה), התשע"ח-2018	הופץ להתייעצות בין-משרדית	חומרים מסוכנים
24.	תקנות אוויר נקי (מניעת זיהום אוויר משריפת פסולת), התשע"ח-2017	הופץ להתייעצות פנימית במשרד	איכות אוויר
25.	תקנות הסדרת העיסוק בהדברה תברואית (הכרה בתכנית הכשרה), התשע"ח-2017	הופץ להתייעצות פנימית במשרד	מזיקים והדברה
26.	תקנות בריאות העם (תקני איכות מי פלט מבריכות דגים וכללים לטיפול בהם), התשע"ח-2017	הופץ להתייעצות פנימית במשרד	מים ונחלים
27.	תקנות אוויר נקי (כללים ואמות מידה לרישוי עסק), תשע"ט-2018	טיוטה בהכנה	איכות אוויר
28.	צו גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (הכרזה על תחום מוגן - גבעות כורכר נס ציונה), התשע"ח-2018	טיוטה בהכנה	טבע ומגוון ביולוגי
29.	צו גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (הכרזה על תחום מוגן - חוף השרון), התשע"ח-2018	טיוטה בהכנה	טבע ומגוון ביולוגי
30.	תקנות להגנת חיית הבר (תיקון), התשע"ט-2018	טיוטה בהכנה	טבע ומגוון ביולוגי

מס'	שם החיקוק	סטטוס בסוף 2018	נושא
31.	תקנות הסדרת העיסוק בהדברה תברואית (חובות, הגבלות ותנאים נוספים), התשע"ו-2016	טיוטה בהכנה	מזיקים והדברה
32.	תקנות רישוי עסקים (קיום ביקורת בעסקים מורכבים), התשע"ט-2018	טיוטה בהכנה	רישוי עסקים
33.	תקנות שפיכתם של שמנים לתוך מי הים (הקמת קרן למניעת זיהום הים) (תיקון), התשע"ט-2019.	טיוטה בהכנה	ים וחופים

ד. חקיקת משנה – יוזמה חיצונית

בשנת 2018 טופלו 39 הצעות לחקיקת משנה שנכתבו ביוזמת משרדי ממשלה אחרים, אשר יש להן השפעה סביבתית וחייבו טיפול.

מהן, בסוף השנה :

- פורסמו ברשומות והסתיים הטיפול – 19

במסגרת זו מצויים 9 דברי חקיקה שבסמכות משרדי ממשלה אחרים, אשר קודמו ביוזמת המשרד או בשיתוף מלא עם גורמי המשרד, בהם 2 דברי חקיקה להחלת חקיקה סביבתית בתחומי ההתיישבות הישראלית ביהודה ושומרון.

4. חוקי עזר ועדכוני סכומים הקבועים בחקיקה

א. הלשכה המשפטית מרכזת את הטיפול בהערות המשרד ובאישורי השר להגנת הסביבה לחוקי עזר בנושאים סביבתיים שיוזמות רשויות מקומיות.

סה"כ חוקי עזר בטיפול בשנת 2018 – 84

14 חוקי עזר – פורסמו ברשומות והסתיים הטיפול

ב. מדי שנה מפרסם המשרד ברשומות הודעות עדכון לסכומים שונים שנקבעו בחקיקה.

סה"כ הודעות עדכון שפורסמו ב-2018 - 31

- הודעות עדכון אגרות שפורסמו בשנת 2018 – 12 (מתוך 7 חיקוקים)

- הודעות עדכון סכומי עיצומים כספיים שפורסמו בשנת 2018 – 16 (מכוח 8 חיקוקים)
- הודעות עדכון סכומי היטלים שפורסמו בשנת 2018 – 3 (מתוך 2 חיקוקים)

ייעוץ משפטי – מטה

1. נושאים מרכזיים שטופלו

הלשכה המשפטית מלווה באופן שוטף למעלה מ-20 אגפים ותחומים מקצועיים במטה המשרד. הייעוץ המשפטי כולל – בצד קידום הליכי חקיקה - מתן חוות דעת משפטיות, סיוע בהכנת נהלים והנחיות, ייעוץ שוטף לשאלות יומיומיות ולפרויקטים מיוחדים.

א. אשכול תעשיות

1. איכות אוויר

הייעוץ המשפטי כלל בעיקר ליווי צוות היתרי פליטה, הפחתת פליטות מייצור החשמל ועדכון הנחיות ונהלים. נושאים מרכזיים שטופלו –

ליווי חקיקת הרפורמה בחברת החשמל

החלטת ממשלה לסגירת יחידות 1-4 בתחנת הכוח אורות רבין

בקשות להיתר פליטה לאסדות הגז

ליווי בחינת ערכי איכות האוויר

אמות מידה ובחינה של הכרזה על אזור נפגע זיהום אוויר

הכנת חקיקת משנה ליישום תיקון קיגאלי לפרוטוקול מונטריאול בדבר הגנה על שכבת האוזון.

2. תחבורה

הייעוץ כלל ליווי של יישום התכנית הלאומית להפחתת זיהום אוויר מרכבי דיזל מזהמים, בדגש על תיקון תקנות בעניין ויישומן. כמו כן, במסגרת זו טופלה הסמכת רשות מוסמכת וקביעת סכום לתשלום עבור רכב דיזל מזהם הנמסר לגריטה, עודכן נוהל בדיקת זיהום אוויר מרכב במכוני הרישוי, ועוד. בנוסף, הוכנו וניתנו הוראות לפי חוק אוויר נקי לרכבת ישראל להתקנת מסנני חלקיקים בקרונות הכוח, וכן נעשתה עבודה מקצועית ומשפטית לקראת הגשת תביעה אזרחית נגד חברת פולקסוואגן על-ידי המדינה בפרשת 'דיזלגייט'.

3. אסבסט ואבק מזיק

הייעוץ כלל ליווי היבטים משפטיים במסגרת יישום החוק למניעת מפגעי אסבסט ואבק מזיק, התשע"א-2011 בדגש על יישום הוראות החוק בצבא ההגנה לישראל (להלן – צה"ל), הליכי רישוי ופיקוח על העוסקים באסבסט, הסמכות ומינויים.

4. חומרים מסוכנים

הייעוץ כלל ליווי נושאים שוטפים, בדגש על עדכון תנאים בהיתרי רעלים, יישום מדיניות מרחקי הפרדה, כתיבת נהלים ופרויקטים מיוחדים. הנושאים המרכזיים שטופלו –

א. פסולת מסוכנת – עדכון מדיניות ונהלים, קידום חקיקת משנה, ליווי תהליך עדכון המחירים המפוקחים של שירות טיפול בפסולת מסוכנת הניתן על ידי החברה לשירותי איכות הסביבה

ב. מיכל האמוניה בחיפה – ליווי עבודת האגף בנושא הפחתת הסיכונים מהמכל ורגולציה על מערך ייבוא האמוניה החדש.

ג. מדיניות נפצים – ליווי כתיבת המדיניות והתנאים.

ד. ממשק תכנון – ליווי תיקון תכנית מתאר ארצית 16 בכל הנוגע למפעלים המטפלים בחומרים מסוכנים.

5. חירום

הייעוץ המשפטי התמקד במספר נושאים מרכזיים, ובהם ליווי היבטים שונים של הטיפול בתחום הסייבר, ביניהם ליווי גיבוש טיוטת מדריך להוראות למפעלי חומרים מסוכנים בעניין מניעת אירוע חומרים מסוכנים בעקבות תקיפת סייבר, והתייחסות לתזכיר חוק שפורסם על-ידי הרשות הלאומית להגנת הסייבר.

6. טיפול משולב בתעשיות

הייעוץ המשפטי כלל ליווי של עבודת המשרד בהטמעת הרישוי המשולב במסגרת הליכי הרישוי הקיימים של התעשייה. כמו כן, החלה עבודת הכנה לכתיבת תקנות. נציגת הלשכה המשפטית ייצגה את המשרד בכנס באומות המאוחדות (להלן – האו"ם) בנושא מרשם פליטות לסביבה.

נושא נוסף שטופל הוא פיילוט אכיפה פנימית - המשרד החל לבחון דרכים לעידוד מפעלים לדווח וולונטרי למשרד על ממצאי אכיפה פנימית שביצעו. לשם בדיקת יתרונותיה וחסרונותיה של מדיניות כזו, החל מהלך של גיבוש פיילוט שצפוי להימשך שנתיים, במסגרתו ייבחנו הכלים לתמרוץ המפעלים. גיבוש הפיילוט טרם הסתיים.

7. קרקעות מזוהמות, דלקים ושפכי תעשייה

בתחום הקרקעות המזוהמות, הייעוץ המשפטי התמקד בליווי יישום מדיניות המשרד בנושא קרקעות מזוהמות, וכן בקידום תנאים בנושא הקרקעות המזוהמות במסמך התנאים הכלליים של רישוי עסקים.

בתחום שפכי התעשייה, ניתן ייעוץ משפטי שוטף בנושאים שונים, בין היתר בכתיבת הנחיות להגשת תכנית ניטור בסיסית, מדיניות שימוש בחומרים לדיכוי אבק, גיבוש טיוטת הנחיות למתן הקלות, מפרטים אחידים ברישיונות עסק ופרסום הנחיות משותפות לניטור שפכי תעשייה בשיתוף משרד הבריאות ורשות המים.

8. רישוי עסקים

הייעוץ המשפטי התמקד בליווי תיקונים לחוק רישוי עסקים על פי החלטת הממשלה, וכן החל יישום התיקון במחצית השנייה של השנה. במסגרת זו נמשך ליווי ניסוח תנאים למפרטים אחידים ומפרט התנאים הכלליים, הוכנו הסמכות חדשות, החלה הדרכה לכלל גורמי המשרד ועובדי יחידות סביבתיות, גובשה תכנית הכשרה, וניתן ליווי משפטי שוטף בהיבטים של רישוי ופיקוח.

ב. אשכול מדיניות ותכנון

1. מדיניות סביבתית

הייעוץ המשפטי התמקד במספר נושאים מרכזיים, ובהם – תיקון תקן בניה ירוקה באופן שיאפשר הסמכה ואישור של מעבדות לבדיקת עמידה בתקן, וכן ליווי גיבוש תנאי כשירות בשיתוף הרשות הלאומית להסמכת מעבדות. הוכנה התייחסות להחלטת ממשלה בעניין רגולציה חכמה. ניתן ייעוץ משפטי בעניין פרסום דירוג סביבתי של חברות ציבוריות.

2. מניעת רעש וקרינה

בתחום מניעת רעש, הייעוץ המשפטי כלל השלמה של תיקון צו ברירות משפט בנושא מניעת רעש, וכן ייעוץ שוטף, בדגש על סיוע לאגף במענה לפניות של רשויות מקומיות, אנשי מקצוע בתחום מניעת רעש ופונים מקרב הציבור.

בתחום הקרינה, הייעוץ המשפטי התמקד בהמשך קידום חקיקה חדשה לאסדרת העיסוק בקרינה מייננת, ותקנות בנושא קרינה ממתקני חשמל. בנוסף לכך, הושלם הטיפול בחקיקת משנה של מנהל התכנון הנוגעת לקרינה. עוד טופלו הליכים משפטיים שונים וניתן ייעוץ בנושאים מורכבים, ובהם הסדרת הפיקוח על אפר פחם באמצעות היתרים וליווי האגף בטיפול במקרים של חשיפה לא מוצדקת לקרינה.

3. תכנון סביבתי

ניתן ייעוץ שוטף לנציגי המשרד במוסדות התכנון, בדגש על תכנון סביבתי תסקירי השפעה על הסביבה ומסמכים סביבתיים, ותפקידו של המשרד כיועץ סביבתי. נושאים מרכזיים נוספים שטופלו :

- א. המשך היערכות המשרד ליישום הרפורמה ברישוי הבניה, לרבות ליווי משפטי של חקיקת משנה, יישום הליך רישוי הבניה החדש על-ידי המשרד, והיערכות המשרד להקמת מכוני בקרה והסמכת בקרים מורשים מטעם המשרד.
- ב. הטיפול בנושא המצוק החופי, ובעיקר סוגיות תכנוניות הנוגעות להגנות המצוק והממשקים בין המשרד לחברה הממשלתית להגנת המצוק.
- ג. ממשק מול היחידות הסביבתיות בהליך הרישוי.
- ד. קידוחי גז טבעי.
- ג. **אשכול אכיפה**

1. הגנת הסביבה הימית

ניתן ייעוץ שוטף בנושאים המטופלים על-ידי היחידה הארצית להגנה על הסביבה הימית והוועדות למתן היתרי הזרמה והיתרי הטלה לים. בין היתר, בתחום חיפושי הגז והנפט. במסגרת זו אף לווח גיבוש הסכם בין לאומי להנחת צינור להובלת גז (ה-Eastmed). בנוסף, ניתן ייעוץ שוטף בסוגיות הנוגעות לייבוא חול לחיזוק המצוק החופי ובנוגע לממשקי העבודה בין המשרד לבין חברת המצוק החופי.

גם השנה לוותה באופן אינטנסיבי הצעת חוק האזורים הימיים של משרד המשפטים, שהחלו הדיונים בה בוועדת הכלכלה של הכנסת כהכנה לקריאה שניה ושלישית.

2. שמירת הסביבה החופית

הייעוץ המשפטי התמקד בפעילות פיקוח ואכיפה בסביבה החופית בכנרת ובים התיכון - בין היתר, ליווי ההליך המשפטי לגבי קיבוץ עין גב, פתיחה באכיפה מינהלית נגד 6 מסעדות בבת-ים, והשתתפות קבועה בפורום חופים לאכיפה משולבת בחופי הים, בראשות היחידה לאכיפה אזורית בפרקליטות המדינה.

3. תיאום אכיפה

פרט לטיפול השוטף בתחום האכיפה, הייעוץ המשפטי כלל –

- א. ליווי היבטי פיקוח ואכיפה בכל הנוגע לשריפות פסולת בשטחים פתוחים - ייעוץ למבצעי אכיפה בנושא, ייעוץ בבל הנוגע לסמכויות שניתן לתת לרשות הטבע והגנים בהקשר זה, ולהיקף הנכון של סמכויות למתן צווים מינהליים על-ידי מפקחי המשטרה הירוקה.
- ב. השתתפות בשולחנות עגולים והקמת צוותי חקירה מיוחדים משולבים.

ג. מיסוד יחסי עבודה מול התביעה הצבאית הראשית במטרה לקדם אכיפת דיני הגנת הסביבה בצה"ל.

ד. הכנת מסמך לקידום פיילוט ליישום תכניות אכיפה פנימיות בתעשייה (ראו סעיף 6א לעיל).

4. הגנה על בעלי חיים

ניתן ייעוץ שוטף בנושאים המטופלים על-ידי האגף, ונמשך הליווי המשפטי של סוגיות הנוגעות לחוות מזור.

ד. אשכול משאבי טבע

1. בקרת חומרי הדברה ומזיקים

השנה המשיכה העבודה ליישום חוק הסדרת העיסוק בהדברה תברואית. נוסף לקידום חקיקת משנה, הוכנו נהלי עבודה, פורסמו הנחיות וטפסים להגשת בקשה להיתר מיוחד לביצוע פעולות הדברה, פורסמו תנאים להכרה בהשתלמות על-ידי הרשם, פורסמה הבהרה בנוגע לעיסוק בהדברה המחייב רישיון.

כמו כן, ניתן ליווי שוטף לתהליכי המחשוב וניהול הידע באגף, לבחינות שנערכו ולהנפקת רישיונות חדשים. מעבר לכך ניתן ייעוץ וליווי משפטי שוטף במספר נושאים מרכזיים, ובהם הטיפול במפגע נמלת האש הקטנה במשתלות והממשק בין תכשירי הדברה תברואיים וחקלאיים. בנוסף, ניתן ליווי משפטי להליכי פיקוח ואכיפה כלפי מדבירים וטופלו מספר הליכים משפטיים משמעותיים.

2. מים ונחלים

ניתן ייעוץ שוטף לאגף, בין השאר לגבי גיבוש מדיניות שיט בנחלים, טיפול בעררים שהוגשו לפי חוק תאגידי מים וביוב, ליווי של וועדת חריגים לפי תקנות בריאות העם (תקני איכות מי קולחין וכללים לטיהור שפכים), תש"ע-2010 ובהליכים משפטיים באותם עניינים. כמו כן קודמו שני תיקונים משמעותיים בחקיקת משנה.

3. סביבה חקלאית

ניתן ייעוץ משפטי שוטף לאגף, בין השאר בכתיבת מפרטים ברישוי עסקים, בהסדרת תחנות מעבר לפסולת חקלאית, בגיבוש הצעת תקנות לטיפול בפסולת חקלאית ובהתמודדות עם שריפות פסולת חקלאית.

4. שטחים פתוחים ומגוון ביולוגי, מורשת, הגנת חיות בר ורשות הטבע והגנים

חלק מרכזי בטיפול המשפטי בנושא הוקדש לקידום חקיקת משנה: תיקון אכרזת ערכי טבע מוגנים ותקנות להסדרת אופן השמדת מזיקים, בעקבות פניות בנושא העורב ההודי והיונים.

בנוסף, טופלו תביעות ועתירות, ביניהן בעניין טריפת הדגים במדגים בצפון הארץ על-ידי שקנאים וקורמורנים בעונת הנדידה, בעניין סגירת שערים בגן לאומי עיר דוד ובעניין תיקי נזיקין שונים של מבקרים באתרי רשות הטבע והגנים (להלן – רט"ג).

ה. אשכול שלטון מקומי וקהילה

1. פסולת מוצקה ואריזות

בתחום הפסולת התמקד הטיפול השנה בקידום הצעת חוק להסדרת הטיפול בפסולת בניין, במסגרת תיקון חוק שמירת הניקיון.

במסגרת יישום חוקי אחריות יצרן, נדרש ליווי שוטף וטיפול אינטנסיבי בקידום חקיקת משנה. נושאים מרכזיים שטופלו -

א. בחינת עמידה ביעדי איסוף ומיחזור מכלי משקה גדולים לשנת 2016 לפי חוק הפיקדון על מכלי משקה, והליכי אכיפה וחקיקה משלימים.

ב. יישום חוק לצמצום השימוש בשקיות נשיאה.

ג. הליכי חידוש ההכרה בגופי היישום המוכרים לפי חוק לטיפול סביבתי בצידוד חשמלי ואלקטרוני ובסוללות, תשע"ב-2012.

ד. גיבוש ויישום אמות מידה להטלת אגרה לפינוי פסולת מבית עסק.

2. שלטון מקומי

עיקר הטיפול בתחום זה נעשה בנושא חוקי העזר מכוח חקיקה סביבתית, מול הרשויות המקומיות ומול משרד הפנים ומשרד המשפטים. דגש הושם השנה על היחס בין חקיקה מקומית לחקיקה ארצית סביבתית, עדכון הנחיות המשרד לחוקי עזר בנושאים סביבתיים שונים, וכן הושם דגש בעניין חוקי העזר המטמיעים את אמות המידה לפינוי פסולת עודפת מבית עסק ואופן הטיפול בנושא זה במשרד. עוד לוו השנה סוגיות הנוגעות להקמת האשכולות החדשים של רשויות מקומיות על-ידי משרד הפנים וסמכויותיהם של אשכולות אלה, בין היתר ביחס לסמכויות איגודי ערים לאיכות הסביבה.

ו. חופש מידע, פרסומים ופניות ציבור

ניתן ייעוץ שוטף בנושאי פרטיות, סודיות ופרסום מידע, וגיבוש נהלים משרדיים. במסגרת טיפול בבקשות לחשיפת מידע ארכיוני, הוסמכו עובדי ארכיון המדינה לחשיפת מידע שהועבר על-ידי המשרד. בנוסף, טופלו הליכים משפטיים הקשורים בבקשות למידע.

2. חברות או ייעוץ בוועדות וצוותים¹

ועדות סטטוטוריות – 11

- ועדה למתן היתרי הזרמה לים לפי חוק מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח-1988
- ועדה למתן היתרי הטלה לים לפי חוק מניעת זיהום הים (הטלת פסולת), התשמ"ג-1983.
- הוועדה המייעצת לענייני מדבירים לפי חוק הסדרת העיסוק בהדברה תברואית, התשע"ו-2016.
- ועדה מקצועית לרישום תכשירי הדברה לפי תקנות החומרים המסוכנים (רישום תכשירים להדברת מזיקים לאדם), התשנ"ד-1994
- ועדה להעברת מידע לפי פרק ד' לחוק להגנת הפרטיות, תשמ"א-1981
- הוועדה המקצועית לאסבסט ואבק מזיק לפי חוק למניעת מפגעי אסבסט ואבק מזיק, התשע"א-2011.
- הנהלת קרן שמירת הניקיון לפי חוק שמירת הניקיון, התשס"ד-1984.
- הנהלת קרן מניעת זיהום הים לפי פקודת מניעת זיהום מי-ים בשמן [נוסח חדש], תש"ס-1980.
- הנהלת קרן למימון תובענות ייצוגיות לפי חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006.
- קרן למען בעלי חיים לפי חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד-1994.
- ועדות חריגים לפי תקנות בריאות העם (תקני איכות מי קולחין וכללים לטיהור שפכים), התש"ע-2010.

¹ לא כולל חברות בוועדות ובצוותים בנושאי מינהל (ראו בפרק מנהל).

ה. ייעוץ משפטי למחוזות

1. כללי

צוות הייעוץ המשפטי למחוזות נותן ליווי משפטי לעבודת מחוזות המשרד בכל נושאי הגנת הסביבה המגוונים המטופלים במחוזות, ובכלל זה בתחומי הרישוי, ההסדרה, תכנון ובניה, פיקוח ואכיפה, לרבות ייעוץ וליווי הליכי אכיפה מנהליים, עיצומים כספיים ובקשות לפתיחה בחקירה פלילית, וכן השתתפות ב-שולחנות עגולים' לתיאום אכיפה, המנוהלים על-ידי פרקליטות המחוז, יחד עם רשויות אוכפות אחרות. היועצים המשפטיים למחוזות מטפלים בהליכים המשפטיים הקשורים לעבודת המחוז, ומשתתפים בישיבות צוותי האכיפה, התעשייה והתשתיות המחוזיים, בהתאם לבקשת המחוז.

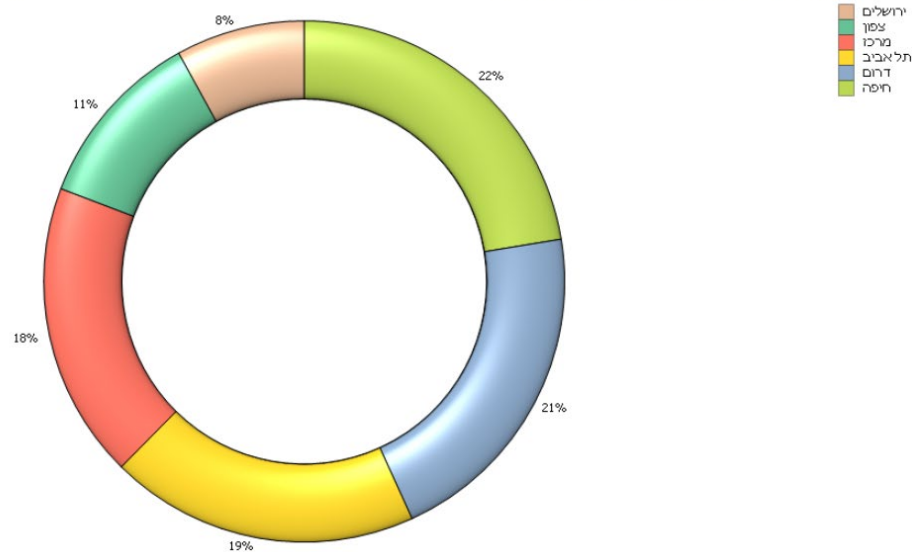
עוד עוסקים היועצים המשפטיים בהסמכת עובדי המחוזות על פי חוקי הגנת הסביבה השונים ובהדרכתם, וכן הם מסייעים לצוותים האחרים בלשכה המשפטית, בטיפול בנושאים המערבים את המחוז וגורמים נוספים במסגרת, לרבות סיוע בטיפול בתיקי חקירה ועיצומים ובמתן הרצאות.

2. טיפול בעתירות ובתביעות

בשנת 2018 טופלו על-ידי היועצים המשפטיים למחוזות **125** הליכים משפטיים, לפי הפירוט הבא:

מחוז צפון - 14 הליכים, מחוז חיפה - 28 הליכים, מחוז תל אביב - 24 הליכים, מחוז ירושלים - 10 הליכים, מחוז מרכז - 23 הליכים, מחוז דרום - 26 הליכים.

התפלגות הליכים משפטיים בין המחוזות, באחוזים

3. בקשות לפתיחה בחקירה

בשנת 2018 טיפלו היועצים המשפטיים למחוזות ב-42 בקשות לפתיחת תיקי חקירה פלילית, לפי הפירוט הבא :

מחוז צפון - 7 בקשות, מחוז חיפה - 10 בקשות, מחוז תל אביב - לא היו בקשות, מחוז ירושלים - 5 בקשות, מחוז מרכז - 12 בקשות, מחוז דרום - 8 בקשות.

4. עיצומים כספיים

בשנת 2018 טופלו על-ידי היועצים המשפטיים למחוזות 39 בקשות להטלת עיצומים כספיים. במקרים בהם הוטלו עיצומים כספיים, טיפלו היועצים המשפטיים למחוזות גם בהכנת מענה לטענות שהועלו בתגובה להודעה על כוונה להטיל עיצום כספי, ובהליכים המשפטיים שננקטו בעקבות הטלת העיצומים.

להלן התפלגות הטיפול בעיצומים כספיים שטופלו במחוזות לפי המחוז ולפי הנושא :

- מחוז צפון : אוויר נקי – 5 עיצומים.
- מחוז חיפה : חומרים מסוכנים- 8 עיצומים, אוויר נקי – 7 עיצומים.
- מחוז תל אביב : אסבסט – 3 עיצומים.
- מחוז ירושלים : לא הוטלו עיצומים.
- מחוז מרכז : חומרים מסוכנים – 8 עיצומים, אוויר נקי – 5 עיצומים.

- מחוז דרום: חומרים מסוכנים – עיצום אחד, אוויר נקי – עיצום אחד.

5. נושאים עיקריים להם ניתן ליווי משפטי

מחוז הצפון

1. מבצע קשת בענן - ליווי משפטי של הליכי האכיפה המנהליים שנפתחו בגין שריפות פסולת, ובכלל זה הוצאת התראות, צווים, השתתפות בשימוע ובישיבות מקצועיות, מתן מענה לטיעונים בכתב, ליווי הליך איסוף ראיות, והכנת המלצות להטלת עיצום כספי לפי חוק אוויר נקי בגין שריפות חוזרות באתרי סילוק פסולת.
2. הליכי אכיפה נגד תחנות מעבר לפסולת - ליווי משפטי של הליכי האכיפה שנפתחו נגד תחנות מעבר לפסולת (עראבה, כפר מנדא, בית שאן, בית ג'אן, ג'דידה מכר, כאבול, יאנוח ג'ת, נצרת, יבנאל) בגין היעדר תשתיות, תפעול לקוי ושריפות חוזרות ונשנות, ובכלל זה הוצאת התראות, צווים, עריכת שימועים וליווי הליך איסוף הראיות.
3. שולחנות עגולים - שיתוף פעולה עם משטרת ישראל וגורמי אכיפה נוספים במסגרת מספר שולחנות עגולים. התקיימו מבצעי אכיפה במספר מוקדים מרובי עבריינות סביבתית ואחרת, בנצרת וביפיע.
4. הליך אכיפה והסדרה למפעל שגרם למפגעי ריח (מרכז מזון המטפל במיחזור מוצרי חלב) - ליווי משפטי של הליכי האכיפה המנהלית במטרה להביא להסדרת פעילות המפעל, תוך צמצום מקורות הפליטה ומניעת פליטות ריח לאוויר, לרבות הוצאת התראה, שימוע, סירוב לבקשה לרישיון עסק, מתן מענה להשגה שהוגשה כנגד החלטת הסירוב, וטיפול בעתירה מנהלית שהוגשה בעניין זה.
5. הליך אכיפה על בית מטבחים - ליווי משפטי של הליכי האכיפה בגין עבודה ללא רישיון עסק וחריגות בשפכים, לרבות הוצאת התראה, צו לשמירת הניקיון ושימוע. בהמשך, טיפול בעתירה מנהלית שהוגשה בעניין זה.

מחוז חיפה

1. בנזן – ליווי משפטי של הליכי יישום הצו המנהלי שהוצא מכח סעיף 45 לחוק אוויר נקי, להפחתת החריגות סביב מתחם בתי זיקוק לנפט (להלן – בז"ן) מערך הסביבה בבנזן, וכן ליווי משפטי של המשך טיפול במפגע זה.
2. גז טבעי – ליווי משפטי של הליכי התכנון והבניה של הקמת המערכת להולכת הגז הטבעי והקונדנסט במקטע היבשתי הצפוני.
3. עתיד מפרץ חיפה – ליווי משפטי של הליכים הנבחנים בנוגע לעתיד מפרץ חיפה ובהם דו"ח מקנזי.

4. המתחם הפטרוכימי – ליווי משפטי של פעולות ההסדרה (לרבות תיקון היתר הפליטה של כרמל אולפינים וחידוש זמני של רישיונות העסק), הפיקוח והאכיפה של המחוז בנוגע למפעלי קבוצת בז"ן, לרבות טיפול באירועים ובחריגות מההיתרים.
5. חומרים מסוכנים – ליווי משפטי של פעולות להפחתת סיכונים על פי מדיניות מרחקי ההפרדה, לרבות בנוגע להפחתת סיכונים מאמוניה ממפעל תנובה וליווי הליכי פיקוח ואכיפה בעקבות אירועי חומרים מסוכנים במחוז.
6. אסבסט – ליווי משפטי של פעולות הסדרה, פיקוח ואכיפה של המחוז בטיפול במפגעי אסבסט, לרבות טיפול במבנים ציבוריים בטכניון, מפגעי אסבסט כתוצאה מפרויקט פינוי בינוי ומפגעי אסבסט ברשויות המקומיות.
7. תדלוק ימי – ליווי משפטי של הליך ההסדרה של נושא התדלוק הימי.
8. פסולת – ליווי משפטי של פעולות הסדרה, פיקוח ואכיפה של המחוז בטיפול במפגעי פסולת, תוך ריכוז מאמצים כנגד מפגעי הפסולת ברכס הכרמל (עוספיה ודאלית אלכרמל) ובאום אלפחם, ואתרי סילוק פסולת בחדרה.

מחוז תל אביב

1. דליפת גזי קרקע אל בתי התושבים המתגוררים בסמוך לתוואי חפירת הרכבת הקלה ברמת גן – מיפוי הגורמים השונים להם יש אחריות משפטית לקורות האירוע, והעברת דרישות לכל אחד מהגורמים (תחנת הדלק ממנה דלפו גזי הקרקע, עיריית רמת גן, חברת נתיבי תחבורה עירוניים ותחנות הדלק שבהמשך תוואי החפירה). במסגרת האירוע ננקט הליך אכיפה מנהלי כנגד תחנת הדלק ממנה דלפו גזי הקרקע, וכן ניתן מענה לכלל הגורמים המעורבים שהתלוננו על מתן הדרישות לגורמים אלה.
2. הוצאת צווים לשמירת הניקיון לרשויות מקומיות – ליווי משפטי של צווים לשמירת הניקיון שהוצאו לרשויות מקומיות שבתחום המחוז, לניקוי מתחמים גדולים בהם הושלכה פסולת בניין במהלך שנים רבות. מתן מענה משפטי לטענות הרשויות המקומיות, לרבות במסגרת הליכים משפטיים, בין היתר לגבי אחריותה של רשות מקרקעי ישראל כבעלי המתחמים ואחריות בעלים פרטיים לניקוי המתחמים.
3. תאגידי מים וביוב – ליווי משפטי להליך אכיפה מנהלי שננקט כנגד תאגידי המים והביוב הפועלים במחוז, בגין אי הגשת תכנית ניטור לפי כללי המים, וטיפול בהשגות התאגידים על דרישות המחוז בנוגע לתוכן תכנית הניטור.
4. מתקן ה-RDF למיחזור פסולת במתחם חירייה – ליווי משפטי למתן תנאי רישיון עסק למתקן, מתן מענה לשאלות משפטיות בנוגע להסדר שיש להשית על המתקן, עריכת מספר עדכונים לתנאים בהתאם לבקשת המתקן ומענה בנוגע לנוסח התנאים.

5. מתחם פיראטי ברמת השרון – ליווי משפטי להליך אכיפה מנהלי שננקט נגד מתחם, בו פעלו מוסד ותחנת דלק והושלכו ערימות פסולת רבות. במסגרת ההליך הועברו דרישות לטיפול בקרקע המזוהמת שנמצאה במתחם, וכן הוצא צו לשמירת הניקיון למחזיקים במתחם.

מחוז המרכז

1. אחריות מועצה אזורית כיצרן שפכים גם מחוץ לתחומי השיפוט שלה – הכנתה של חוות-דעת למשנה ליועץ המשפטי לממשלה בהתייחס למועצה אזורית דרום השרון.
2. רשות שדות התעופה - דרישת המשרד להסדרת היתר רעלים על-ידי הרשות.
3. שריפות פסולת בשטחים פתוחים - ליווי מבצע אכיפה רחב היקף במחוז.
4. מתחם דהמש – ליווי משפטי של הבעיות הסביבתיות הנוגעות לשוב הלא מוכר דהמש, בו התושבים שורפים את הפסולת הביתית והתעשייתית ונגרמים מפגעי עשן כבדים לכל יישובי הסביבה, לרבות טיפול בעתירה שהוגשה על-ידי עמותת תושבי הישוב, בשל אי נכונותה של המועצה האזורית לפנות את הפסולת מהישוב.
5. זיהום אוויר חמור באזור פתח תקווה - הוצאת צווים מכוח סעיף 46 לחוק אוויר נקי נגד אתרים ומפעלים בעקבות זיהום אוויר שהתגלה בשכונת אם המושבות ובאזור התעשייה סגולה בפתח תקווה.
6. סגירת מטמנה (ברקת) – ליווי משפטי של סגירתה, לרבות טיפול בהליכים המשפטיים בעניין.
7. חוף פלמחים – על רקע דרישת היזם לפיצויים, ליווי משפטי לטיפול בהצעת פשרה בין המדינה ליזם.

מחוז ירושלים

1. הכרזת אזור התעשייה עטרות כאזור נפגע זיהום אוויר – טיפול בהכנת בקשה להכרזת אזור התעשייה כנפגע זיהום אוויר לפי חוק אוויר נקי, לרבות הכנת מסמכי הבסיס להכרזה.
2. מפגע זיהום האוויר מתחבורה במרכז העיר ירושלים - טיפול בהארכת תוקפה של החלטת ממשלה בנושא צמצום זיהום האוויר מתחבורה בירושלים.
3. ביוב קדרון – ליווי נושא הטיפול בשפכי ירושלים הזורמים לנחל הקדרון, כולל טיפול בעתירה בנושא, השתתפות בדיונים בנושא פתרונות אפשריים לטיפול בביוב, ופתרון לביוב שכונת מורדות ארנונה.

4. הסדרת פעילות מפעלי הבטון ותחנות המעבר לפסולת בנין בעטורות – ליווי הסדרתם של מפעלי הבטון בעטורות, באמצעות תנאים חדשים ברישיון עסק, החמרת תנאים לכלל המפעלים, ליווי פעולות אכיפה מנהלית, והכנת בקשה לפתיחה בחקירה נגד מפעל בטון מפר.
5. אכיפה מנהלית נגד יקבים – בנושא הפרת תנאים בהיתרי רעלים ובנושא מדיניות מרחקי הפרדה ומיגונים נדרשים עקב שימוש בגופרית דו-חמצנית בתקופת הבציר.

מחוז הדרום

1. זיהום שמורת עברונה – ליווי משפטי של הליכי הגישור במסגרת הבקשות לאישור התובענות הייצוגיות שהוגשו כנגד קצא"א.
2. זיהום נחל אשלים – ליווי משפטי של פעולות ההסדרה והפיקוח על מפעל רותם אמפרט בעקבות האירוע לרבות הליכי אכיפה; ליווי משפטי לאסדרה המשלימה למפעל; והגשת בקשה לאישור תובענה ייצוגית על-ידי רט"ג בשיתוף עם המשרד והיחידה לאכיפה אזרחית בפרקליטות המדינה.
3. פליטות בנזן חריגות באזור התעשייה אשדוד – ליווי משפטי של פעולות ההסדרה, הפיקוח והאכיפה של המחוז בנוגע למפעלים התורמים לפליטות בנזן באזור התעשייה אשדוד. בכלל זה ניסוח והוצאת צווים מנהליים לפי סעיף 45 לחוק אוויר נקי, וליווי משפטי של הליכי האכיפה בעקבות הצווים ופעולות אכיפה נוספות בגין חריגות בפליטות מוקדיות בבנזן.
4. הוראות אישיות לנמל אשדוד ולנמל אילת – ליווי משפטי לעדכון הוראות אישיות מכוח חוק אוויר נקי למניעה ולצמצום זיהום אוויר לנמל אשדוד, ליווי משפטי למתן הוראות אישיות לנמל אילת, וכן פעולות פיקוח ואכיפה בעניין זה.

אכיפה

1. כללי

השנה התמודד צוות אכיפה עם חוסר משמעותי בכוח אדם הן בצוות הפנימי והן בקרב התובעים החיצוניים, בין היתר בשל חופשות לידה ובשל משכם של הליכי המכרזים לגיוס כוח אדם. במהלך השנה פורסם מכרז חדש לגיוס תובעים חיצוניים חדשים.

חרף המחסור החמור בכוח אדם, פעלו חברי הצוות לקדם הליכים רבים של אכיפה משולבת יחד עם מפקחי המשטרה הירוקה ועם גופי אכיפה נוספים, וכן לקחו חלק פעיל בשולחנות עגולים, בנוסף לטיפולם השוטף בתיקי החקירה ובתיקים הפליליים.

חברי הצוות ממשיכים ללוות באופן שוטף הליכי עיצומים כספיים - הן אלו שהחלו במחוזות והן אלו שהחלו במטה המשרד. כמו כן נמשך בשנה זו הטיפול האינטנסיבי בתזכיר חוק אכיפה מנהלית והקלות לעסקים חדשים, התשע"ו-2016, שהינו חוק מסגרת המסדיר את תחום העיצומים הכספיים.

במהלך השנה היו מעורבים חברי צוות אכיפה בפעולות שונות לקידום הפיקוח והאכיפה בגין שריפת פסולת בשטחים פתוחים. בין היתר ייעצו באופן שוטף לגורמי המשרד השונים בקשר למבצעי אכיפה שהתקיימו וטיפולו בתיקים שנפתחו ובעיצומים שהוטלו בעקבותיהם.

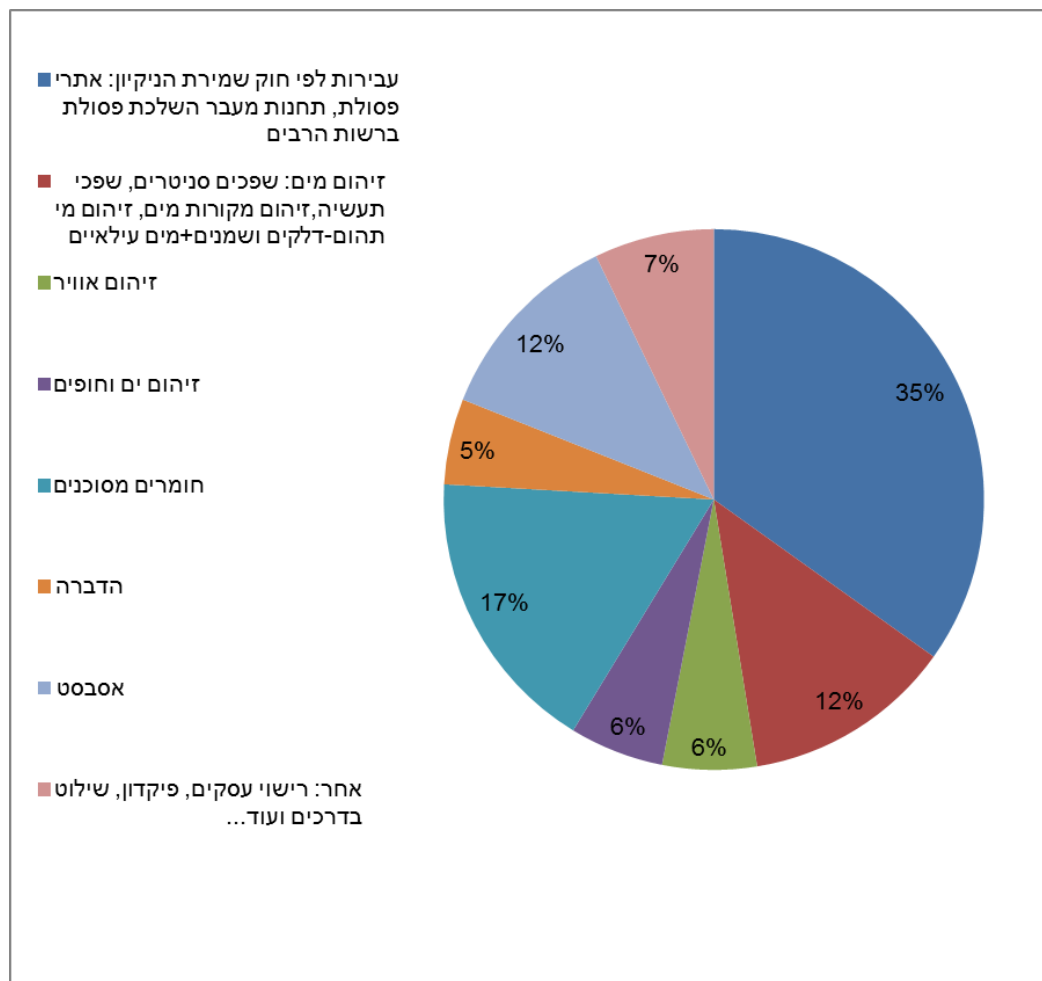

2. נתונים מספריים בנוגע לתיקי חקירה ותביעה

א. סך כל התיקים שהיו מצויים בטיפול הלשכה המשפטית נכון לסוף שנת 2018:

314 תיקים, ובכלל זה תיקי חקירה אשר התקבלו בלשכה המשפטית ותיקים תלויים ועומדים בבתי המשפט. 165 בטיפול הלשכה, 128 בבית המשפט.

תיקים בחלוקה לפי נושאים:

ב. סיכום נתונים מספריים על תיקים והליכים בשלבים שונים:

- 84 תיקי חקירה חדשים התקבלו במהלך שנת 2018 בלשכה המשפטית
- 23 כתבי אישום הוגשו
- 99 תיקים בהם הסתיים הטיפול במהלך 2018 - מתוכם 46 תיקים בהם ניתן פסק דין
- ו- 53 תיקים שנסגרו ללא הגשת כתב אישום.

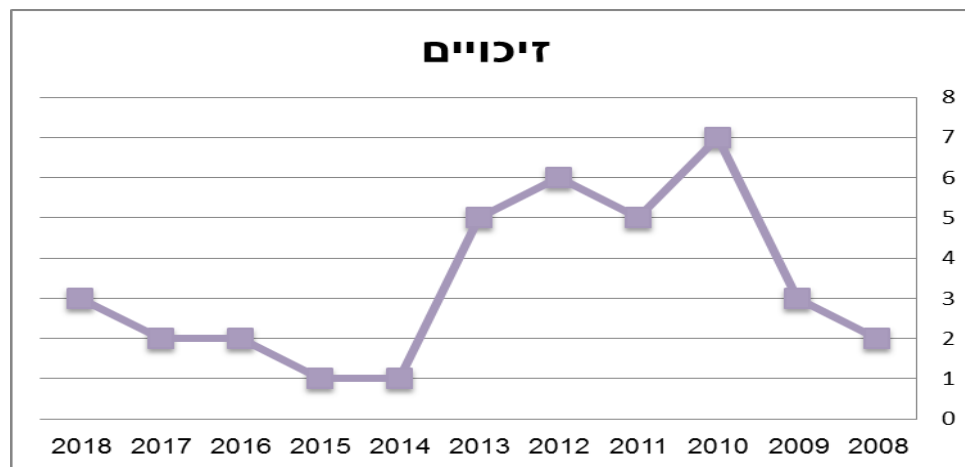

ג. פסקי-דין שניתנו בערכאה ראשונה :

- 43 פסקי-דין, הכוללים הרשעה או אשם ללא הרשעה
- 3 זיכויים מלאים

סך הכול 46 פסקי-דין, כאשר נשמרת מגמה יציבה של זיכויים בודדים.

להלן גרף המציג את השינויים בשיעור הזיכויים לאורך השנים :

ד. ערעורים ועררים :

- 10 ערעורים ועררים שהוגשו על ידי המדינה
 - 4 ערעורים שהוגשו נגד המדינה
- בסך הכול הוגשו השנה 14 ערעורים

ה. צווים שיפוטיים :

הוגשה בקשת אחת לצו שיפוטי, אשר התקבלה במלואה.

3. הישגים עיקריים באכיפה הפלילית

א. אכיפה עיקשת בנושא הדברה :

ערעור צו מנהלי (מחוזי תל אביב-יפו) מדינת ישראל – המשרד להגנת הסביבה נגד שגן ואח' :
במסגרת תיק פלילי נגד עסק לא חוקי של הדברה הורה בית משפט על צו לסגירת עסקיהם של הנאשמים, וזאת עד לתום ההליכים המשפטיים, אלא אם יעמדו בשני תנאים מצטברים – ערבות כספית ופיקוח על-ידי מדביר מוסמך. המשרד הגיש ערעור על החלטה זו, שאפשרה בפועל למדבירים להמשיך לעבוד בהדברה, אף שאחד מהם כבר הורשע בעבר ולשני הוטלה רישיון ההדברה שלו. **בית המשפט קיבל את הערר וקבע כי נוכח החומרה במעשיהם של**

הנאשמים, האיזון נוטה לטובת אינטרס ציבורי שבהגבלה גורפת על העיסוק באופן מוחלט עד תום ההליכים.

ערעור פלילי גזר דין 10951-05-18 מדינת ישראל נגד שיגריס (ערעור על גזר הדין של הנאשם) הנאשם הורשע בהפעלה וניהול של עסק לא חוקי למתן שירותי הדברה, ביצוע הדברות לא חוקיות בתוך בתים באמצעות פיזור חומרי הדברה שהם רעל, שעה שחלק מהחומרים כלל לא היו רשומים או מותרים לשימוש ביתי, ואחזקה ללא היתר של חומרי הדברה בכמות המחייבת היתר מיוחד. בית המשפט גזר עליו קנס בסך 7,500 ₪, 4 חודשי מאסר על תנאי + 150 שעות שירות לתועלת הציבור (להלן – של"צ), התחייבות כספית בסך 20,000 ₪ למשך שנתיים, וצו סגירה לפי חוק רישוי עסקים כל עוד אין לנאשם רישיונות מתאימים להדברה. נוכח קולת העונש הגיש המשרד ערעור, **ובית המשפט המחוזי קיבל את הערעור והחמיר את עונשו של הנאשם, כאשר מלבד החמרת הקנס והיקף השל"צ, הורה על צו סגירה והרחקה גורף למשך 5 שנים.** הנאשם הגיש בקשת רשות ערעור לעליון, שנקבע לדיון במחצית 2019.

ב. אכיפה בתחום שמירת הסביבה החופית:

תביאה אזרחית (שלום עפולה) 36189-04-15 קיבוץ עין גב נגד המשרד להגנת הסביבה ירושלים וערעור פלילי 16147-04-17 (מחוזי נצרת) קיבוץ עין גב נגד המשרד להגנת הסביבה ירושלים ואח' -

קיבוץ עין גב עתר לבית המשפט לביטול צו שהוצא נגדו להסרת פגיעה בסביבה החופית בשל מבנים, גדרות ומתקנים בשטח חזקתו, שמנעו מעבר חופשי לציבור לאורך שני קילומטרים מרצועת חוף הכנרת המצויה בתחומי הקיבוץ. עתירתו נדחתה והוא הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי בנצרת. נקבע כי הצו ניתן כדין, וכי יש בו כדי להגשים היטב את הרציונל אשר עומד בבסיסו של חוק שמירת הסביבה החופית - שמירה על זכות השימוש של הציבור במשאב החוף.

ג. אכיפה משולבת עם גופי אכיפה נוספים:

תיק פלילי (להלן – ת"פ) 57057-03-16 מדינת ישראל נגד משחטת מססה – בית משפט השלום בתל אביב - יפו הטיל קנס כולל בסך של 1.4 מיליון ₪ על בעלי המשחטה בגין השלכת פסולת, הפרת תנאים ברישיון עסק וזיהום אוויר מהמשחטה. במקביל לתיק הפלילי נערכה פעילות אכיפה משולבת עם גופי אכיפה נוספים, לרבות משטרת ישראל, בעקבותיה נסגרה המשחטה.

ד. פסיקה משמעותית או חדשנית של בתי-המשפט:

1. ענישה משמעותית בתחום עבירות הפסולת

ת"פ (שלום חיפה) 19396-02-17 מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה נגד חברת מובילי המעיין בעירבון מוגבל (להלן – בע"מ) ואח' -

בית משפט השלום בחיפה הרשיע שתי חברות ומנהליהן בפינוי פסולת לאתרים שאינם מורשים, איסור לכלוך והשלכת פסולת ברשות הרבים, ובהפעלת עסק לאיסוף והובלת פסולת ללא רישיון. בית המשפט הטיל על הנאשמים קנסות בסך כולל של 630,000 ₪, מאסר על תנאי לשניים מהמנהלים, פסילת רישיון לנהג והתחייבות להימנע מביצוע עבירה לכולם.

ת"פ (שלום חיפה) 46189-01-16 מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה נגד א.ס חליל בע"מ ואח' -

בית משפט השלום בתל אביב - יפו הרשיע את החברה ונושא המשרה בה בהפעלת תחנת מעבר לפסולת ללא רישיון, ובהשלכת פסולת בניין ברשות הרבים. כבוד השופט איתי הרמלין גזר על החברה קנס בסך 250,000 ₪ והתחייבות להימנע מביצוע עבירה בסך 300,000 ₪, ועל נושא המשרה גזר 5 חודשי מאסר על תנאי וקנס בסך 150,000 ₪ וחייבו לחתום על התחייבות להימנע מביצוע עבירה בסך 300,000 ₪. בנוסף נתן צו לאיסור העיסוק, סגירת תחנת המעבר וחילוט המשאית.

2. ענישה משמעותית בגין זיהום מקורות מים

ת"פ (שלום חיפה) 8559-03-15 מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה נגד חברת בתי זיקוק לנפט (בז"ן) -

בית משפט השלום בחיפה הרשיע את חברת בז"ן באי הימנעות מפעולה המזהמת מים ואת נושאי המשרה בה באי הימנעות מפעולה המזהמת מים וגם בהפרת אחריות נושא משרה בתאגיד. הוא גזר על בז"ן קנס של 250,000 ₪ והתחייבות להימנע מעבירה בסך 100,000 ₪, וכן הטיל קנסות והתחייבות על סגן מנהל הכללי לעניין התפעול; על מנהל העבודה ועל מנהל היחידה.

ת"פ (שלום עכו) 47520-03-14 מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה נגד המגדלים איבלין ואח' -

מדובר בתיק ארוך שנים שעסק בעבירות זיהום מים ורישוי עסקים מפעילות מתקן קדם לטיפול בשפכים של שותפות המגדלים בתחום המועצה המקומית אעבלין, המטפל בשפכי החזיריות המחוברות אליו. לאורך תקופה ארוכה נמצאו בשפכי המתקן חריגות משמעותיות מן האיכויות המותרות להזרמה למערכת הביוב הציבורית, והמתקן ובית הנחירה תופעלו בצורה לקויה ובאופן שגרם למפגעים סביבתיים רבים לרבות זיהום מים וגרימת מטרדי ריח. כתב האישום הוגש נגד שותפות המגדלים, חברת הניהול שלה ובעלי החזיריות המחוברות למתקן בגין עבירות סביבתיות שונות, ובכלל זה זיהום מים הפרת הוראותיהן של תקנות בשונות בעניין מניעת זיהום מים, ורישוי עסקים. בשנת 2015 פסק דין חלקי נגד שניים מהנאשמים בעלי חזיריות שהודו והורשעו. במהלך השנה האחרונה, בעקבות **שיפור ניכר**

בפעולות שבוצעו לשיפור איכויות השפכים ותחזוקת המתקן, הגיעו הצדדים להסדר טיעון, שעיקר חשיבותו בהסדרת ההיבטים הסביבתיים של הפעלת מתקן הטיפול בשפכים והחזירות בהשקעה כספית ניכרת. להסדר הטיעון ניתן תוקף של גזר דין מחייב, גם לגבי הדרישות הסביבתיות הנספחות לו. ובנוסף הוטל על הנאשמים **קנס כולל של 500,000 ₪** והתחייבות להימנע מביצוע העבירה.

3. ענישה משמעותית בגין זיהום אוויר

ת.פ. (שלום חיפה) 18733-06-17 מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה נגד שרפי כרמל בע"מ ואח' –

בית משפט השלום בחיפה הרשיע את חברת שרפי כרמל ומנהלה בגרימת ריח חזק או בלתי סביר, בהפרת תנאים בהיתר רעלים, ואת מנהלה גם בהפרת חובת פיקוח של נושא משרה בתאגיד, ובהפרת חובת פיקוח של נושא משרה בתאגיד. בית המשפט גזר על החברה קנס בסך 200,000 ₪ והתחייבות להימנע מביצוע עבירה, בנוסף לקנס והתחייבות שנגזרו על המנהל.

4. הרשעת תאגידים

ערעור פלילי (מחוזי חיפה) 40134-01-18 מדינת ישראל נגד חברת מ.מ.מ מפעלי מטמנות מאוחדים (1998) בע"מ -

עניינו של התיק בשריפת ענק של כ-500 טון צמיגים באתר לסילוק פסולת באזור באר שבע, ובעבירות של באי נקיטה באמצעים למניעת זיהום אוויר וגרימת זיהום אוויר חזק ובלתי סביר. לאחר ניהול ההוכחות זיכה בית המשפט את הנאשמים. המשרד ערער על הזיכוי, ובית המשפט המחוזי בבאר שבע קיבל את הערעור והרשיע את החברה (ערעור שכנגד שהגישו הנאשמים). התיק הוחזר לבית משפט השלום, שביטל את ההרשעה של החברה בהנמקה שהפגיעה הצפויה לחברה מההרשעה חמורה. ערעור שני שהגיש המשרד התקבל על-ידי בית המשפט המחוזי שהרשיע את החברה וגזר עליה קנס בסך 75,000 ₪ והתחייבות להימנע מביצוע עבירה. בית המשפט דן באריכות בשאלת ההימנעות מהרשעת נאשמים, בדגש על תאגידים, ואימץ את עמדת המשרד כי הימנעות מהרשעת תאגידים הנה חריג שבחריגים (בהתאם להלכת העליון בעניין עוזר). עוד עמד בית המשפט (להלן – בית ביהמ"ש) המחוזי על כך **שהכלל של הרשעה בפלילים חל גם כשמדובר בעבירה של אחריות קפידה (עבירה אסדרתית)**. בתוך כך, התייחס ביהמ"ש מפורשות לפס"ד בעניין שבתאי - שאינו קובע נורמה של אי הרשעה בעבירה אסדרתית. ההלכה היא זו שנקבעה בעניין פס"ד כתב, היינו שיש להוכיח נזק קונקרטי, וכי מגבלת ההרשעה במכרזים אינה מהווה סיבה להימנעות מהרשעה. המשיבה הגישה רשות ערעור פלילי שעודנו תלוי ועומד.

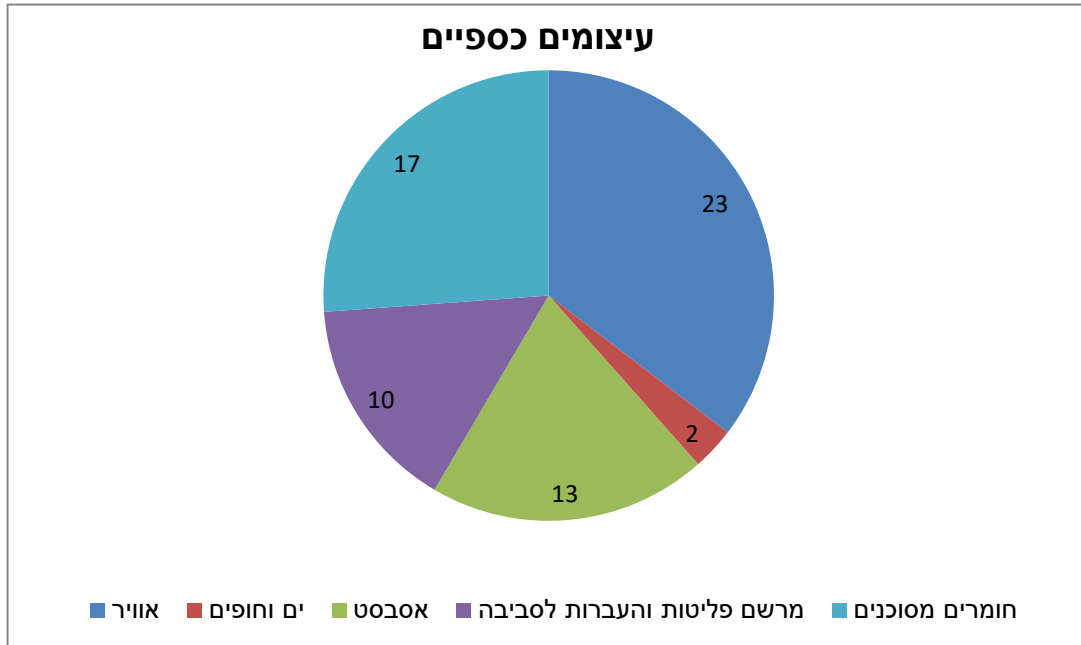
4. עיצומים כספיים

סיכום נתונים מספריים:

טיפול בעיצומים כספיים לשנת 2018 לפי פילוח נושאי :

אוויר - 23, ים וחופים - 2, אסבסט - 13, מרשם פליטות והעברות לסביבה - 10, חומרים מסוכנים - 17

סה"כ 65 הליכים שלוו על-ידי הלשכה המשפטית (הכנת ההמלצה או חוות הדעת להטלת העיצום, ייעוץ וליווי), מהם –

- 39 הליכים שלוו על-ידי היועצים המשפטיים במחוזות
- 26 הליכים שלוו וטופלו על-ידי צוות אכיפה

5. הליכי גבייה

בשנה זו טופלה בקשה אחת להישפט באיחור (לפי סעיף 230 לחוק סדר הדין הפלילי) כחלק מהטיפול בעבירות קנס (ברירות משפט) - כתב האישום בוטל.

6. טיפול בבקשות שונות

שלוש בקשות ביזיון טופלו על-ידי הלשכה המשפטית – כולן התקבלו ועברו לגבייה. בקשות לשחרור תפוס טופלו כולן על-ידי מפקחי המשטרה הירוקה ללא מעורבות הלשכה המשפטית, למעט מתן ייעוץ שוטף.

7. פרויקטים נוספים בתחום אכיפה

- תעודות חיסיון – 14 תעודות הוכנו בתיקי משרד ובתיקי רשות הטבע והגנים.

- 10 בקשות לאישור חקירת ראשי רשויות מקומיות.
- 2 ימי תחקור תיקים עם המשטרה הירוקה ועם היחידה הארצית להגנת הסביבה הימית.
- ליווי חקירות מורכבות משולבות (כגון זיהום נחל אשלים ממפעל רותם אמפרט)
- מיסוד שיתוף הפעולה של המשטרה הירוקה והלשכה המשפטית עם המשנה לפרקליט המדינה לעניינים כלכליים ועם היחידה לאכיפה אזרחית בפרקליטות המדינה לקידום שולחנות עגולים ואכיפה משולבת בתיקי המשרד.
- מיסוד יחסי עבודה מול התביעה הצבאית הראשית במטרה לקדם אכיפת דיני הגנת הסביבה בצה"ל, על-מנת לשפר את שיתוף הפעולה בהקשר זה.
- פיקוח ואכיפה על שריפת פסולת בשטחים פתוחים - ליווי מבצע אכיפת שריפות, בדיקת הסמכת פקחי רט"ג, יחידת מתנדבים וסיוע בקידום מכרז למתן שירותי אדמיניסטרציה בהקשר זה.
- גיבוש מסמך פיילוט ליישום תכניות אכיפה פנימיות בתעשייה
- גיבוש מדיניות אכיפה בנושא חומרים מסוכנים ואישורה בצוות מדיניות אכיפה
- גיבוש מדיניות אכיפה בנושא הדברה ואישורה בצוות מדיניות אכיפה
- קיום ישיבת ריענון בצוות מדיניות אכיפה של כל סיכומי צוות מדיניות אכיפה
- פרסום מכרז לבחירת תובעים חיצוניים לטיפול בתיקי החקירה של המשרד
- ניהול וטיפול מערך תובעים חיצוניים – חידוש הסמכות, טיפול בהסכמים, טיפול בתקציב התובעים וביצוע הרחבות.

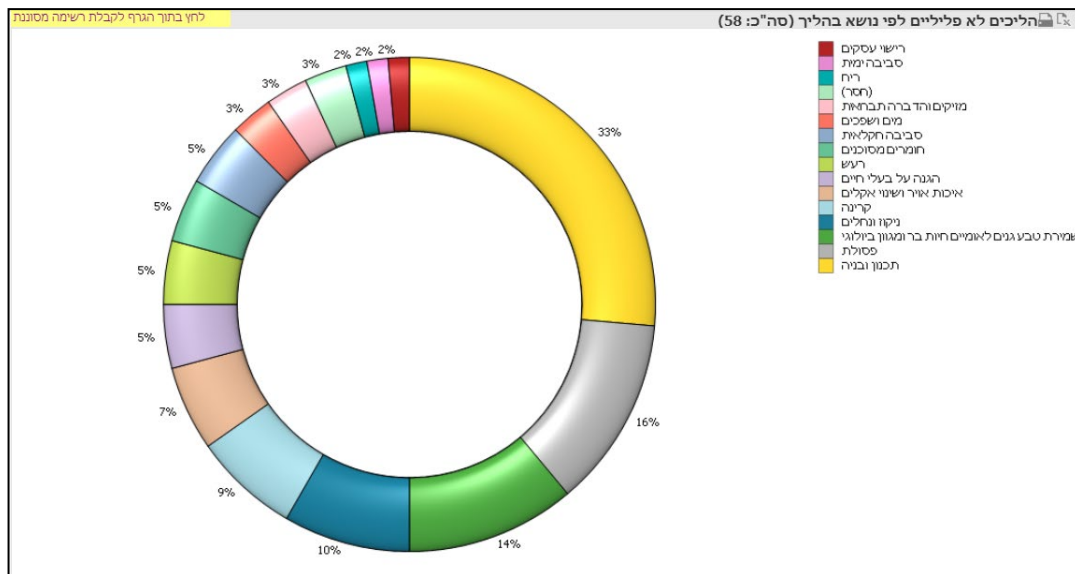
הליכים אזוריים ומנהליים

1. עתירות לבית הדין הגבוה לצדק (להלן – בג"צ)

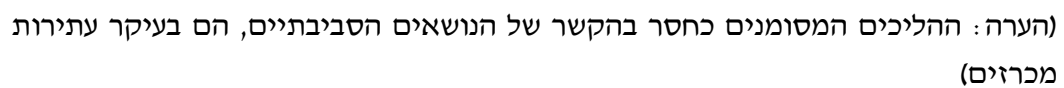
סה"כ עתירות לבג"צ שהיו בטיפול במהלך השנה – 58

מתוכן מטופלות במחוזות - 9

פירוט לפי נושאים :

פירוט לפי נושאים:

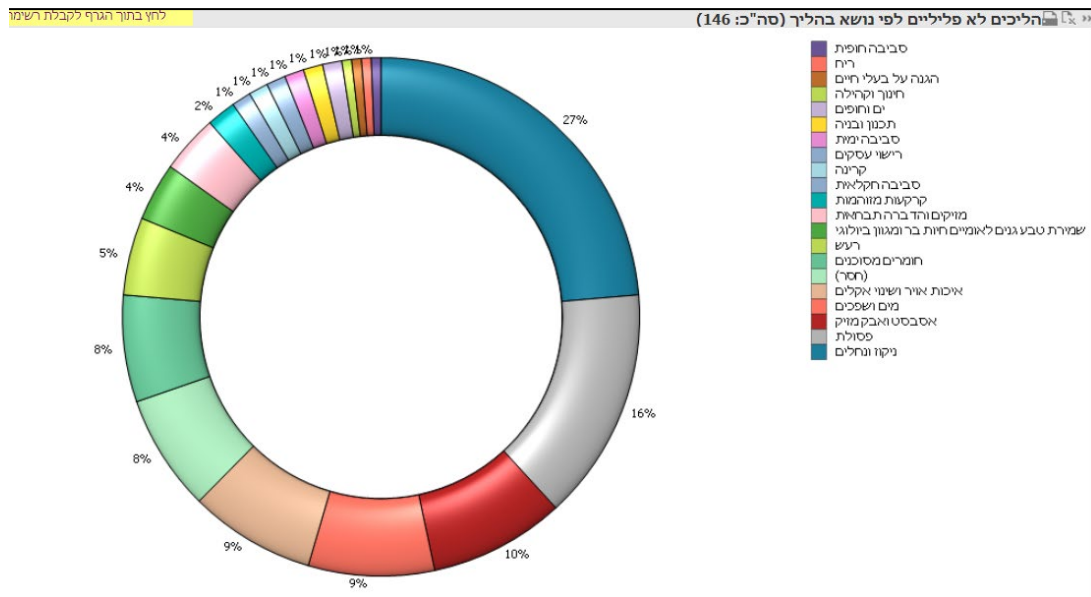

3. הליכים אזרחיים

סה"כ הליכים אזרחיים בטיפול במהלך השנה – 146

מתוכם מטופלים במחוזות – 61

פירוט לפי נושאים :

4. הליכים בענייני עובדים

סה"כ הליכים בענייני עובדים בטיפול במהלך השנה – 7

מינהל

1. מכרזים

א. **מכרזים פומביים** – סך הכול טופלו ופורסמו השנה **29** מכרזים פומביים לפי הפירוט שלהלן:

1. ועדת מכרזים משרדית – 18 (מתוכם RFI 1)
2. ועדת מכרזים של קרן הניקיון – 5
3. ועדת מכרזים לענייני סקרים ומחקרים – 2
4. ועדת מכרזים של הקרן למניעת זיהום הים – 4

ב. **הליכי פטור ממכרז** – סך הכול טופלו השנה **195** בקשות להליכי פטור, לפי הפירוט שלהלן:

1. ועדת מכרזים משרדית – סה"כ 99
 - התקשרות המשך לפי תקנה 3(4) לתקנות חובת מכרזים (להלן – תח"מ) – 28
 - מיזם משותף – לפי תקנה 3(30) – 17
 - ספק יחיד – לפי תקנה 3(29) – 28
 - פטור אחר – 26
2. ועדת מכרזים של קרן הניקיון – סה"כ 79
 - התקשרות המשך לפי תקנה 3(4) לתח"מ – 5
 - ספק יחיד – לפי תקנה 3(29) – 2
 - פטור אחר – 72
3. ועדת מכרזים לענייני תקשוב – סה"כ 2
 - ספק יחיד – 2
4. ועדת מכרזים לענייני סקרים ומחקרים – סה"כ 10
 - התקשרות המשך לפי תקנה 3(4) לתח"מ – 9

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
הלשכה המשפטית

• ספק יחיד – 1

5. ועדת מכרזים של הקרן למניעת זיהום הים – סה"כ 5

• התקשרות המשך לפי תקנה 3(4) לתח"מ – 1

• ספק יחיד – 2

• פטור אחר – 2

ג. **בקשות מימושי זכות ברירה – סה"כ 65**

• ועדת מכרזים משרדית – 52

• ועדת מכרזים של קרן הניקיון – 8

• ועדת מכרזים לענייני תקשוב – 2

• ועדת מכרזים של הקרן למניעת זיהום הים – 3

ד. **מכרזים שטופלו ולא פורסמו – סה"כ 20**

• ועדת מכרזים משרדית – 10

• ועדת מכרזים של קרן הניקיון – 4

• ועדת מכרזים לענייני תקשוב – 2

• ועדת מכרזים לענייני סקרים ומחקרים – 1

• ועדת מכרזים של הקרן למניעת זיהום הים – 3

ה. **נושאים מרכזיים שטופלו –**

• ערבויות למכרזים והתקשרויות.

• ביטוחים, לרבות ביטוח אחריות מקצועית, במכרזים.

• קופי מזור - התקשרות דחופה לאור הנחיות בית המשפט.

• ליווי דו"ח בקורת פנימית בנושא התקשרויות עם יועצים (2012 - 2016).

• מכרז תובעים חיצוניים.

- מכרז פומבי לבחירת חברת בקרה שתסייע למשרד בהליכי רכש ותמיכות.
- קניין רוחני (פטנט) בהתקשרויות.
- מכרז הפרטה של מערך ברירות משפט.
- השתלבות יועצים חיצוניים במשרדי ממשלה (כתף אל כתף).
- בחינת ניגודי עניינים – בהתאם לפניית ספקים במכרזים, או בשל טענות שהתקבלו, וכן בחינת טענות לניגוד עניינים של יועץ המשרד ליחידה הארצית להגנת על הסביבה הימית.

2. תמיכות

קולות קוראים

- קולות קוראים ל-'גופים אחרים' שהוכנו בשנת 2018 – 19
- קולות קוראים למוסדות ציבור שהוכנו בשנת 2018 – 3
- קולות קוראים שנשפטו ואושרו למתן תמיכה במהלך שנת 2018 – 14

הליכים משפטיים

- עתירה מנהלית (חיפה) 38877-11-17 וערעור מנהלי 3942/18 עמותת שומרי הסף – התנועה להגנת ערכי שלטון החוק נגד עיריית חיפה ואח'.

נושאים מרכזיים שטופלו

- תיקון מבחני התמיכה למוסדות ציבור של הקרן למען בעלי חיים.
- הכנת טיוטת מבחנים חדשים לתמיכה לגבי הפעלת בית חולים לחיות בר.
- הטמעת שינויים ועדכונים בתחום התמיכות (עדכון הוראות תקנון כספים ומשק (להלן – תכ"מ) משנת 2018, הנחיות של משרד המשפטים).
- קולות קוראים למחקרים –
 - מתווה תקורה חדש למחקרים.
 - סעיפי הפרסום של מחקרי המשרד בקולות הקוראים ובהסכמים עם החוקרים.
 - גביית מס ערך מוסף על מחקרים.

- עדכון הקולות הקוראים למחקרים בעקבות הוראת התכ"ס החדשה בדבר התקשרות עם מוסדות מחקר.

3. הסכמים

- הסכם עם ארגון ה-OECD לקבלת ייעוץ בנושא גיבוש חזון למשק דל פחמן עד 2050.
- הסכם מול רשות מקרקעי ישראל, הקרן לשמירה על שטחים פתוחים - השתתפות במימון הקמתו של אתר אינטרנט גאוגרפי שיתופי למידע על שטחים פתוחים ומשאבי הטבע בישראל.
- הסכם עם הסוכנות הסביבתית האוסטרית (ספק חוץ) לייעוץ בנושא פסולת מסוכנת.
- הסכם עם ספק חוץ לקבלת שירותי ייעוץ לצורך טיוב וייעול מערכת מידע פסולת.
- הסכם עם החברה לשירותי איכות הסביבה לביצוע דיגום ואנליזות כימית של חומרים מסוכנים.
- הסכם לרכישה ותחזוקה (לרבות כיוול ותיקונים) של מכשור לבדיקות פיקוח על דליפות (LDAR).
- הסכם מענקים עם האיחוד האירופי בנושא מגוון ביולוגי.
- הסכם עם ארגון הבריאות העולמי לביקורת על מחקרים המבוצעים עבור המשרד.
- הסכם עם תכנית הסביבה של האו"ם למימון פרויקטים של המשרד.

4. חסויות

חוות דעת בנושא חסויות – סה"כ 36

- בקשות חסות (שימוש בסמל) שאושרו על-ידי ועדת החסויות המשרדית או הבין-משרדית – 31
- בקשות חסות (שימוש בסמל) שטופלו וטרם הסתיימו – 4
- התייחסות לשימוש בלוגו המשרד באתר של מדביר – 1.

חוות דעת נוספות

- ייעוץ משפטי בכל נושאי ועדות החסויות השונות.
- הערות למשרד המשפטים על טיוטת הוראה חדשה בנושא החסויות.

- השתתפות עובד ציבור בפרסומים – 2.

5. בקשות פטור ממכס

- בקשות לפטור ממכס שטופלו – סה"כ 12

6. ענייני עובדים ומנהלה

נושאים מרכזיים שטופלו

- הטמעת השינויים של צוות החשיבה המחודשת בהיבטי ניגוד עניינים בהסדרי ניגוד העניינים החדשים של עובדי המשרד.
- טיפול במשא ומתן בין נציגי המשטרה הירוקה, המשרד, הממונה על השכר ונציבות שירות המדינה בנוגע להסכם חדש למפקחי המשטרה הירוקה.
- סוגיות הקשורות למעבר של מטה המשרד לג'נרי.

ענייני עובדים שוטפים

- היתרי עבודה פרטית – 32
- טיפול בענייני עובדים (כללי) - לרבות הליכי משמעת – 20
- בדיקת שאלוני ניגוד עניינים, לרבות עריכת הסדרי ניגוד עניינים במקרים המתאימים – 76
- הליכים משפטיים בענייני עובדים – 4
- עתירות לבג"צ (מינויים) – 2
- טיפול בהליכים להפסקת העסקת עובדים במשרד – 6
- טיפול בנסיעות במימון זר – 1

7. נושאים נוספים שטופלו

- יישום הסכם המסגרת של המשרד (אגף קרקעות מזוהמות, דלקים ושפכי תעשייה) מול החברה הממשלתית לשירותי איכות הסביבה, לרבות השתתפות בוועדות מקצועיות ובוועדות היגוי וטיפול בתלונות ופניות שונות, ולרבות:
 - ניסוח אמות מידה להכללת אתרים לשיקום במסגרת פרויקט שיקום קרקעות המדינה;
 - הכנת נוהל עבודה פנימי ונוהל עבודה מול החברה הממשלתית לגבי יישום פרויקט שיקום קרקעות;
 - בחינת האפשרות להרחיב את זרוע הביצוע לעניין אסבסט בהיבטי ניגוד עניינים וניהול מתחרים;
 - תחילת הליך ההרחבה בהקשר לשיקום אתרים המזוהמים בפסולת אסבסט ושיקום אתרי הטמנה, לרבות הכנת הפנייה לצוות המנהלים הכלליים ותחילת הכנתו של הסכם המסגרת;
 - סיוע בתיקון החלטת ממשלה בנושא אתר רתמים וא.א. אשדוד, באופן שיאפשר ביצוע השיקום של האתרים הללו באמצעות זרוע הביצוע.
- ליווי שוטף של יישום הסכם המסגרת מול החברה הממשלתית להגנות מצוקי חוף הים התיכון בע"מ.
- הכנת חוות דעת למשנה ליועץ המשפטי לממשלה (כלכלי-פיסקאלי) בעניין הקצאת כספים לגופים ציבוריים חוץ ממשלתיים.
- פרטיות:
 - טיפול בבקשות המשרד לקבלת מידע מגופים ציבוריים אחרים.
 - מענה על שאלות הנוגעות לפרטיות עובדים (גישה למחשב של עובד, העברת מספרי תעודות זהות ללשכת השר, העברת ימי חופשה ומחלה ליועץ לחשבות, גישה למייל של עובד שפרש לגמלאות, ועוד).
 - מינוי ממונה אבטחת מידע
 - הוספת סעיפי הגנת הפרטיות במכרזי המשרד הרלבנטיים.
- חוות-דעת הקשורות לבחירות, עליהן הוחלט בימיה האחרונים של השנה – סמכויות ממשלת מעבר (3), מינויים (1), מגבלות תעמולה (1).

- התחלת בדיקתן של דרכים לייעול עבודתן של ועדת המכרזים וועדת התמיכות של הקרן לשמירת הניקיון - מכרז לחברה מנהלת חיצונית, והכרזת החברה לשירותי איכות הסביבה כזרוע ביצוע לניהול פרויקטים גדולים בתחום הפסולת (בעיקר מכרזי BOT).
- השתתפות בדיוני הכנסת בתקנות שירות אזורי (גוף מפעיל), התשע"ח–2018.

8. השתתפות בוועדות

השתתפות בוועדות מכרזים

- ועדת המכרזים המשרדית.
- ועדת המכרזים של הקרן לשמירת הניקיון.
- ועדת מכרזים של הקרן למניעת זיהום ים.
- ועדת מכרזים לענייני תקשוב.
- ועדת מכרזים לענייני סקרים ומחקרים.
- ועדת פטור משרדית.

השתתפות בוועדת תמיכות

- ועדות תמיכות משרדיות (למוסדות ציבור ולגופים אחרים).
- ועדת תמיכות של הקרן לשמירת ניקיון.
- ועדת תמיכות קרן צער בעלי חיים.

השתתפות בוועדות מנהליות של המשרד

- ועדת נזיקין.
- ועדת מתנות.
- ועדה למחיקת חובות.
- ועדה להחזר הוצאות משפטיות.
- ועדת עיזבונות.
- ועדה להחזר הוצאות רטרואקטיבית.

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
הלשכה המשפטית

- ועדה לפיצויי פיטורין.
- ועדה לקיצור פרק זמן מינימלי.
- ועדת חסויות.
- ועדה להעברת מידע בין גופים ציבוריים.
- ועדה לטיפול בחובות עובדים.
- ועדת תקינה

מינויים והסמכות

1. מינויים

- כתבי מינוי שהוכנו – 24 (וועדות תכנון ארצי ומחוזי ואחרים)
- הכנת חוות דעת לוועדה לבדיקת מינויים – 14
- הכנת חוות דעת לגבי מינויים שאינם טעונים אישור הוועדה – 2
- החלטות ממשלה בנושא מינויים – 4

2. הסמכות

סך הכל כתבי הסמכה בטיפול הלשכה המשפטית במהלך השנה – 190, לפי הפירוט הבא:

- הסמכות לעובדי משרד – 115 (110 נחתמו, 5 בתהליך)
- הסמכות לעובדי רשות הטבע והגנים – 70
- הסמכות לעובדי רשויות מקומיות – 3
- הסמכות לעובדי הרשות הממשלתית למים וביו – 1
- הסמכות לעובדי חוץ (אחר) – 1

טיפול באמנות בין-לאומיות

- הסכם שיתוף פעולה משולש ישראל-יוון-קפריסין בדבר תוכנית המוכנות האזורית לטיפול בזיהום ים ושמן (יישום של אמנת ברצלונה).
- מזכר הבנות בין סוכנות הסביבה בארצות הברית, ה-EPA (Environmental Protection Agency) לבין המשרד להגנת הסביבה.
- הסכמים בילטרליים לשיתוף פעולה בתחום הסביבה –
 - הסכם עם ממשלת הרפובליקה הצ'כית – נחתם וטרם אושר.
 - הסכם עם ממשלת אזרבייג'ן – הוכנה טיוטה.
 - הסכם עם ממשלת הפיליפינים – הוכנה טיוטה.

שונות

1. הצעות החלטה לממשלה

- החלטות ממשלה שטופלו במהלך שנת 2018, ביוזמת המשרד או ביוזמת משרדים אחרים –
1. תכנית לחיזוק החוסן האזרחי בשדרות וביישובי 'עוטף רצועת עזה' לשנים 2017-2018 – תיקון החלטת ממשלה
 2. הקרן לשמירת הניקיון
 3. קידום פיתוחו וניהולו של פארק איילון על שם אריאל שרון ותיקון החלטת ממשלה
 4. כלים רגולטוריים להגדלת היצע הדיור ולהתייעלות בתכנון ובפיתוח
 5. טיוב הליך רישוי עסקים
 6. האצת פרישת רשת חלוקת הגז הטבעי, עידוד תחרות במשק הדלק והתקנת מתקנים פוטו וולטאיים
 7. תקציב הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים לשנים 2017-2018
 8. סיוע ליישובים ולרשויות באזור ים המלח להתמודדות עם נזקי הבולענים ותיקון החלטת ממשלה
 9. תכנית רב שנתית לפיתוח מצפה רמון - תיקון החלטת ממשלה
 10. רפורמה במשק החשמל ושינוי מבני בחברת החשמל ותיקון החלטת ממשלה
 11. הפסקת פעילות יחידות ייצור חשמל 1 - 4 בתחנת הכוח 'אורות רבין'
 12. היערכות ישראל להסתגלות לשינויי אקלים : יישום ההמלצות לממשלה לאסטרטגיה ותכנית פעולה לאומית
 13. אישור עקרונות להסכם מסגרת בין משרד האנרגיה לבין החברה לחקר ימים ואגמים לישראל בע"מ
 14. פיתוח פארק נחל באר שבע – הארכת תוקף
 15. תכנית רב שנתית לפיתוח מצפה רמון – תיקון החלטת ממשלה
 16. אישור תכנית לאומית מורחבת לניטור הים התיכון
 17. רגולציה חכמה – יישום המלצות ארגון ה-OECD ותיקון החלטת ממשלה

18. תכנית לחיזוק החוסן האזרחי בשדרות וביישובי 'עוטף רצועת עזה' לשנים 2019-2020 ותיקון החלטות ממשלה
19. הארכת תוקף החלטת ממשלה קודמת בנושא צמצום זיהום האוויר מתחבורה בירושלים
20. תכנית רב-שנתית לחיזוק ירוחם
21. תכנית להעצמה ולפיתוח היישובים קריית שמונה, שלומי ומטולה (יישובים עירוניים צמודי גדר)
22. מפגעי סביבה ביהודה ושומרון ומפגעים חוצי גבולות (טופל, אך לא עבר לעת עתה)
23. תיקון החלטה קודמת בעניין שיקום אתר רתמים ואתר א.א. אשדוד, שיאפשר ביצוע השיקום באמצעות זרוע הביצוע (טופל, אך לא עבר לעת עתה)
24. עידוד הקליטה ביישובי בקעת הירדן (טופל, אך לא עבר לעת עתה)

2. נהלים והנחיות

נהלים והנחיות שטופלו על-ידי הלשכה המשפטית והטיפול בהם הסתיים בשנת 2018 :

1. הנחיה בנושא מעקב אחר החלטות שיפוטיות.
2. נוהל הטלת עיצומים כספיים לפי החוק להסדרת העיסוק בהדברה תברואית.
3. הוראות הכשרה לפי סעיף 1א64(א)(2) לפקודת בריאות העם, 1940.
4. נוהל בדיקת זיהום אוויר מרכב במכוני הרישוי, לפי סעיף 5 לתקנות אוויר נקי (זיהום אוויר מכלי רכב), התשע"ב-2012 – מהדורה 3.
5. עדכון הנחיות נוהל גילוי נתוני זיהום אוויר מרכב בפרסומת, לפי תקנות אוויר נקי (גילוי נתוני זיהום אוויר מרכב מנועי בפרסומת), התשס"ט-2009.
6. הנחיות ניטור שפכי תעשייה.
7. מדיניות למניעת זיהום מים משימוש בחומרים למניעת מטרדי אבק בדרכים לא סלולות.
8. הנחיות מקצועיות לחפירה, דיגום ערימות קרקע מזוהמת או החשודה בזיהום ודיגום מוודא.
9. נוהל הגשת בקשה להכרה בחברה כגוף יישום מוכר.
10. הנחיות לאיסור מכירת פסולת ציוד חשמלי ואלקטרוני סלולות ומצברים.

11. נוהל עבודה פנימי ונוהל עבודה מול החברה הממשלתית לגבי יישום פרויקט שיקום קרקעות.

3. סיוע בהכנת תשובות לדו"חות ביקורת

הלשכה המשפטית סייעה בהכנת תשובות לטיוטות דו"ח ביקורת של משרד מבקר המדינה, בנושאים הבאים:

- שקיפות הממשל - פעולות לקידום הממשל הפתוח
- היבטים בטיפול המדינה באפר פחם
- אכיפה סביבתית בישראל
- התמודדות מערכת הביטחון בתחום הגנת הסביבה – סקר של משרד מבקר המדינה
- הפיקוח והאכיפה של המשרד להגנת הסביבה על המפעלים במפרץ חיפה
- מיכל האמוניה בחיפה – עבודת המטה לקראת החלטת הממשלה ויישום ההחלטה
- זיהום אוויר במפרץ חיפה – תכנית לאומית להפחת זיהום אוויר במפרץ חיפה
- זיהום אוויר במפרץ חיפה - ניטור מזהמים בסביבה
- עיריית ירושלים - חזות העיר - תברואה וניקיון

4. הרצאות ופעילות הדרכה

עורכי הדין של הלשכה המשפטית קיימו במהלך 2017 סה"כ 56 הרצאות:

צוות חקיקה – 14

צוות ייעוץ משפטי למחוזות – 32

צוות אכיפה - 6

צוות מינהל – 1

היועצת המשפטית – 3

נספח – תפקידי הלשכה המשפטית

א. חקיקה:

- כתיבה של הצעות חוק ממשלתיות בתחומי פעילותו של המשרד – ניסוח תזכירי חוק, עיבוד התגובות להם, ניסוח טיוטות חוק לוועדת השרים לענייני חקיקה.
- ליווי הצעות חוק ממשלתיות בתחומי פעילותם של משרדי ממשלה אחרים – תגובות לתזכירי חוק וטיוטות חוק.
- ליווי הצעות חוק פרטיות – כתיבת חוות דעת לשר לקראת הדיון בוועדת שרים לענייני חקיקה, השתתפות בוועדת שרים לענייני חקיקה.
- השתתפות בדיוני ועדות הכנסת במהלך הליך החקיקה – הן לגבי הצעות חוק ממשלתיות והן פרטיות, הן לגבי הצעות חוק בתחומי פעילותו של המשרד, והן בתחומי פעילותם של משרדים אחרים אך רלוונטיות למשרד.
- הכנת חקיקת משנה לחוקים אשר השר מופקד עליהם, ייצוג המשרד בוועדות הכנסת הדנות באישור התקנות, תגובות לחקיקת משנה רלבנטית של שרים אחרים.
- טיפול בחוקי עזר של הרשויות המקומיות, העוסקים בנושאים סביבתיים, אשר לגביהם נדרש אישור השר להגנת הסביבה.

ב. ייעוץ:

ליווי משפטי של מכלול פעילותם של כל אגפי ואשכולות המשרד והמחוזות השונים, מתן מענה לשאלות העולות לגבי פעילות זו, הן מצד גורמי המשרד והן מצד גורמי חוץ. יצוין כי עם חקיקתה של חקיקה חדשה, מצריך יישומה בדרך-כלל, מלבד התקנת תקנות גם ליווי אינטנסיבי להקמתם של מנגנוני תפעול חדשים, כתיבת נהלים וכיוצא בזה.

ג. ליווי הליכי אכיפה:

- (1) ליווי הליכי אכיפה מנהליים – מתן ייעוץ משפטי בעניין הוצאת התראות, עריכת שימועים, מתן צווים אישיים וצווים מנהליים שונים.
- (2) ליווי הליכי אכיפה פליליים – ההופעה בבתי המשפט בהליכים פליליים נעשית על-ידי עורכי דין חיצוניים, המקבלים ייפוי-כוח מהיועץ המשפטי לממשלה כתובעים, שהמשרד מתקשר איתם לצורך זה. עורכי הדין בלשכה המשפטית מלווים באופן צמוד את הטיפול בתיק, לרבות ייעוץ למחוזות ולמפקחי המשטרה הירוקה ואגף ים

וחופים בנושא הטיפול בתיקי חקירה בטרם הגעתם ללשכה המשפטית, בדיקת הראיות והכנת בקשות להשלמות חקירה, אישור הגשתו של כל כתב אישום, בדיקה ואישור בקשות לצווים שיפוטיים וכתבי בי-דין אחרים, מתן התייחסות משפטית ומקצועית לעניינים העולים במהלך ההתדיינות, הכנת חוות דעת בעניין בקשות לעיכוב הליכים, אישור הסדרי טיעון, אישור הגשת ערעורים ותגובות לערעורים, טיפול מול פרקליטות המדינה במקום בו נדרש אישורה (העמדה לדין של נבחר ציבור, הגשת בקשת רשות ערעור), הפצת פסקי-הדין, דיווח עליהם למרשם הפלילי ועוד. כמו-כן מטפלת הלשכה המשפטית בהסמכתם של עורכי הדין החיצוניים ובודקת את בקשותיהם לשכר-טרח.

(3) ליווי הליכי הטלת עיצומים כספיים – הן במחוזות והן במטה המשרד.

ד. ליווי הטיפול בעתירות (לבג"צ או לביהמ"ש לעניינים מנהליים) ובתביעות אזרחיות המוגשות נגד המשרד:

ההופעה בבתי המשפט בהליכים האמורים נעשית על-ידי פרקליטות המחוז, או על-ידי פרקליטות המדינה. הלשכה המשפטית מלווה באופן צמוד את הטיפול בהליכים אלה, ואת הכנת כתבי בי-דין בהם, מכינה התייחסויות מקצועיות ומשפטיות לפרקליטים המטפלים, מעבירה אליהם חומר הנדרש לטיפול בתיק, ועוד.

ה. מתן מענה לצרכים משפטיים מנהליים של המשרד:

- (1) מכרזים – ליווי ההליך המכרזי על כל שלביו: סיווג ההתקשרות, בחינת היבטי ההפרטה, בדיקת המפרטים, מתן מענה לשאלות הבהרה, ליווי הליך שיפוט ההצעות, בחירת ההצעה הזוכה.
- (2) הסכמים – עריכת הסכמי התקשרות עם גופים שונים, לרבות ניהול משא ומתן עובר לכריתתו. יש להעיר כי לא מדובר רק בהסכמים סטנדרטים, אלא גם בהסכמים ייחודיים לכל נושא, כגון הסכם בעניין ניקוי אסבסט, הסכם עם מפרק של חברה בעניין ניקוי שטח המפעל, הסכם עם תובעים חיצוניים או ההתקשרות עם חברות הגבייה.
- (3) נושאי כוח אדם – מתן ייעוץ משפטי בתחום דיני העבודה, יישום הוראות תקנון שירות המדינה (להלן – התקשי"ר), משמעת, הליכי הוצאה לפועל ועיקולים נגד עובדים, הסדרי ניגוד עניינים, הגבלות לאחר פרישה.
- (4) תמיכות – הכנת מבחני תמיכות בנושאים שונים, הכנת 'קולות קוראים', ייעוץ שוטף לוועדת התמיכות.

- (5) סקרים ומחקרים – ליווי הליך כתיבת ה-'קול קורא' ובדיקתו, וכן הליך המיון והבחירה של ההצעות הזוכות.
- (6) טיפול במינויים המתבצעים על-ידי השר – בדיקת הבקשות למינויים, בדיקת שאלונים, הכנת חוות דעת לוועדה לבדיקת מינויים, או חוות דעת נדרשת כשהמינוי אינו טעון אישור הוועדה לבדיקת מינויים.
- (7) טיפול בהסמכות עובדים בסמכויות הסדרה, פיקוח ואכיפה ובהרשאות חקירה.
- (8) טיפול בהסמכת עורכי דין חיצוניים ובהתקשרות איתם (בחירה, חידוש, הארכה).
- (9) טיפול בבקשות חסות מן המשרד.
- (10) חופש מידע ופניות ציבור – ליווי אגף פניות ציבור והממונה על חופש המידע בטיפול בבקשות למידע.
- (11) הגנת הפרטיות – ליווי סוגיות הקשורות לאבטחת מידע והגנת הפרטיות (בהקשר של מערכות מחשב, העברת מידע בין גופים ציבוריים, ועוד).
- (12) נושאי מידע נוספים - פרסומים, אתר האינטרנט של המשרד.
- (13) מתן ייעוץ בסוגיות שונות העולות מפעולת המשרד השוטפת, כגון תרומות, פטור ממכס, יישום הוראות התכ"ס, הנחיות היועץ המשפטי לממשלה בנושאים השונים ועוד.

ו. טיפול באמנות בין לאומיות:

- (1) הכנה לקראת פורומים בין-לאומיים בנושאי סביבה.
- (2) השתתפות במשא ומתן לקראת אישור אמנות והסכמים בין-לאומיים.
- (3) ניסוח הסכמים בין-לאומיים בנושאי סביבה.
- (4) השתתפות בניסוח הסתייגויות לאמנות ופרוטוקולים.
- (5) טיפול בהליכי אשרור אמנות בכנסת ובממשלה.
- (6) הערכות לאשרור אמנות מבחינת קליטתן במשפט הפנימי.

ז. הדרכות והרצאות:

עורכי-הדין בלשכה המשפטית נוטלים חלק בעריכת הדרכות של מפקחי המשטרה הירוקה ואגף ים וחופים ושל גורמי המשרד האחרים במטה ובמחוזות, לרבות ימי הפקת לקחים וניתוח מקרים, הכשרות של עובדים חדשים, פעולות הדרכה עם קבלתה של חקיקה חדשה, וגיבוש תכנים לקורסי אכיפה. כמו-כן נערכות על-ידי עורכי-הדין של הלשכה המשפטית הדרכות והרצאות במסגרת כנסים, השתלמויות וקורסים לגבי היבטים משפטיים בנושאים סביבתיים.

ח. משימות אחרות:

(1) סיוע בהכנתן של הצעות להחלטות ממשלה, הכנת חוות-דעת משפטיות להחלטות ממשלה, קידומן של הצעות ההחלטה מול לשכות משפטיות של משרדים אחרים, והתייחסות להצעות החלטה של משרדים אחרים.

(2) כתיבת נהלים בנושאים שונים.

(3) סיוע בכתיבת תגובות לדוחות מבקר המדינה, המועברות למבקר הפנים של המשרד.

(4) משפט משווה – במספר נושאים נדרש לעיתים טיפול מעמיק בנושאים משפטיים בעלי משמעות, הדורש עריכת משפט משווה.

(5) חברות בוועדות - מגוון התפקידים מחייב חברות של עורכי הדין של הלשכה המשפטית בוועדות וצוותים רבים. חלקם בין-משרדיים (כגון בעניין רישוי עסקים, שיקום אתרי פסולת, ועדות למתן היתרי הזרמה / הטלה לים ועוד), חלקם פנים משרדיים - בהקשר המקצועי (כגון הוועדה הטכנית העוסקת באסבסט, ועדה לענייני הדברה, ועדה מקצועית לרישום תכשירי הדברה ועוד), או בהקשר לתפעול המשרד (כגון ועדות מכרזים שונות הפועלות במשרד, ועדות תמיכות, ועדות בענייני עובדים, ובהן ועדת מתנות, ועדת החזר הוצאות משפט ועוד).